

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkivüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára

Felelős szerkesztő :
FEKETE LÁSZLÓ DR.
budapesti kir. közjegyző.

Szerkesztőség és kiadóhivatal : Budapest, II., Margit-körút 5/a. Tel. T. 123—58.

TARTALOM.

Kőrössy Bertalan dr. budapesti kir. közjegyző : A kir. közjegyzők főbb kötelességei az örökösödési eljárás novellájában (1927. IV. t. c.) és annak végrehajtási rendeletében (11.000/1928. I. M.)
Sárffy Andor dr., az igazságügyminiszteriumban alkalmazott kir. törvényszéki bíró : Az új örökösödési eljárás és a kir. közjegyzői kar.

Közlemények.

Judicatura.

A kir. közjegyzők főbb kötelességei az örökösödési eljárás novellájában (1927. IV. t. c.) és annak végrehajtási rendeletében (11000/1928. I. M.)*

Irta : **Kőrössy Bertalan dr.** budapesti kir. közjegyző.

Örökösödési eljárásunk módosításáról szóló 1927. évi IV. t. c. (Öen.) és ennek végrehajtása tárgyában 11000/1928. sz. igazságügyminiszteri rendelet (Öenr.) folyó évi április 1-én életbe lépnek.

Amikor ez a novella még csak javaslat korát élte, élénken tiltakozott ellene a kir. közjegyzői kar. Megkísérelte, hogy módosíttassék, de hasztalan volt minden törekvés.

*Ennek a dolgozatnak a szövegében :

Az örökösödési eljárásról szóló 1894. XVI. t. c. „Öe“ jelzéssel ;

az 1927. IV. t. c. „Öen“ (örökösödési eljárási novella) ;

az örökösödési eljárásról szóló 43.194/1895. I. M. sz. rendelet „R“ jelzéssel ;

az 1927. IV. t. c. végrehajtása tárgyában stb. kiadott 110.00/1928. I. M. sz. rendelet „Öenr.“ jelzéssel, továbbá

halálesetfelvétel „hf.“

örökösödési eljárás „örök. elj.“

közigazgatási „köz. ig.“

örökösödési bizonyítvány „Öb.“

jelzéssel vannak rövidítve.

Az ellenszenvet az Öen. azzal idézte elő, hogy az örök. eljárás előkészítő cselekményeit, — vagyis ezideig a bíróság által végzett munkának egész tömegét — áthárította a kir. közjegyzői karra.

A közjegyzői kar azonban nem is annyira a munka mennyisége, mint sokkal inkább annak minősége ellen szólalt föl. A túlnyomólag sokszálú kezelési munka helyett az érdemít kívánta, amely a kizői kar nagyobb önállóságának és függetlenségének ki-domborítására alkalmas, tekintélyének fokozásához méltóbb lett volna.

Hogyha még ezidőszerint, — amidőn örök. eljárásunknak nem mélyreható módosításáról volt szó, a hagyatéki ügyek elejétől végig nem voltak átutalhatók kizői hatáskörbe, ahová pedig jellegük szerint tartoznak, legalább azt kívánta volna a kizői kar, hogy az örök. elj. előkészítése maradjon meg a bíróságnál és az u. n. átadó rész, vagyis az öröklés útján szerzett jogok hites tanusítása legyen a kizői feladata.

Ugy de az Öen-t a takarékoság szüksége hozta létre. Ennek eléréséhez, célja egyfelől a bírósági munkateher csökkentése, másfelől pedig az eljárás gyorsítása volt.

Most, hogy a javaslatból törvény lett, fentjelzett kettős céljának, végeredményében a takarékoságnak, ezáltal hazánk újjáépítésének nagy munkájához a kir. kizői kart a hazafias áldozatkészség meleg érzése serkenti és én meg vagyok győződve arról, hogy a kar a reá váró nehéz feladatot hiven és pontosan el fogja végezni.

Amidőn pedig már felettünk — lebeg a novella sötét árnyéka, átszöve itt-ott a végrehajtási rendelet világosabb színeivel, — mint e rendelet megalkotásában az igazságügyminiszterium megértő kitűnőségei és karunk jeles, lelkes, fáradhatatlan felsőházi képviselője: Madarász István dr. mellett a budapesti kir. közjegyzői kamara képviselőjében egyik szerény munkatárs lelkiszükségét érzem lehetőleg megkönnyíteni nagy munkánkat, a kezdet nehézségeit azzal, hogy az Öen-t s az ezzel összefüggő törvényeket és rendeleteket s azokban a kir. kizői kar kötelességeit főképpen gyakorlati szempontból röviden összefoglalva megvilágítsam az utat, melyet követnünk kell, továbbá az eszközöket és módokat is a nagy cél eléréséhez kijelöljem.

Dolgozatom már csak a rendelkezésemre állott 3 heti idő rövidsége miatt sem tart igényt a teljességre, még kevésbé a

tökéletességre. A hiányokat, melyek pótlandók, a hibákat, amik kijavítandók lesznek a gyakorlat fogja majd megmutatni és elsimítani.

* * *

Mindenekelőtt felhívom kartársaim figyelmét az Öenr. 15. és 43. §-aiban foglalt rendelkezések áttanulmányozására; — ennek megtörténte után az előttük ezideig még ismeretlen lajstrom-könyvvezetésnek, átmeneti ügykezelésnek, bírósági ellenőrzésnek — az igazságügyminiszterium illetékes osztálya lekötelező szivességéből nyert gyakorlati magyarázatát a következőkben terjesztem elő:

I.

Az örök. ügyek lajstroma (könyvvezetés) a kir. kizőnél (Öenr. 15. §.) átmeneti ügykezelés és a kir. közjegyző ellenőrzése a bíróság részéről (Öenr. 43. §).

Az Öenr. 15. §-ához.

Az Öen. által a kir. közjegyző hatáskörébe utalt mindennemű hagyatéki ügyek nyilvántartására az A., minta szerinti örökösödési ügyek lajstroma szolgál, amely a kir. járásbíróságoknál használatos főlajstromnak és ügykönyvnek kombinációja. Ennek a lajstromnak (A., minta) helyes vezetésére tehát a járásbírósági ügyvitel szabályai (Jüsz. 42.100/1914. I. M. sz. rendelet, 1. Igazságügyi Közlöny XXIII. évf. 7. sz. 1. melléklete) szolgálnak részletes útbaigazítással.

E szabályokból kiemelhetők az alábbiak:

1., *minden ügyet csak egyszer* — az ú. n. *kezdőirat* beérkezésekor kell a lajstromba bejegyezni. Az a folyószám (A. minta 1. rovat), amely alatt az ügyet a lajstromba bejegyzik, lesz az ügynek lajstromszáma, amelyet az ügy mindvégig megtart.

2., az olyan irat, amely a lajstromba már bejegyzett ügyre vonatkozik, újabb lajstromszámot nem kaphat, az ilyen iratot, mint a lajstromba már bejegyzett ügynek *utóiratát*, az ügynek lajstromszáma alatt kell a kezdőirattal megkezdett ügycsomóban kezelni.

3., Az A. minta 1. rovatában a lajstromszámok sorozata minden év január 1-én eggyel kezdődik és megszakítatlan sor-

rendben folyik december 31-ig. December 31-én az addig beérkezett valamennyi kezdőirat bejegyzése után a lajstromot le kell zárni.

4., Minthogy az 1-gyel kezdődő lajstromszámok évről-évre, ismétlődnek, az iratokon megkülönböztetés végett a kezdőirat beérkezésének évszámát és a lajstromnak rövidített megjelölését is fel kell tüntetni (pl. 1928. Kjö. 345. szám).

5. Ha ugyanegy ügyben több irat keletkezik, azokat keletkezésük sorrendjében folytatólag alszámokkal is megjelöljük. Az alszámozás is 1-gyel kezdődik. (pl. 1929, Kjö. 14/3. szám).

6. Célszerű a feleket figyelmeztetni, hogy beadványaikban mindig az ügynek lajstromszámára is hivatkozzanak.

7. Célszerűségi szempontból nem ajánlatos több év lajstromát ugyanegy kötetbe foglalni. Ez az elrongyolódáson kívül tévedésre is vezethet az évfolyam száma tekintetében.

8. Mindig csak két év lajstromába teljesítünk bejegyzéseket: ú. m. a folyó évi és a közvetlen előző évi lajstromba. Evégből minden év december 31-én a folyó (pl. 1930.) évi lajstromot lezárjuk és ezután ennek a lajstromnak a végére átvezetjük, még pedig saját eredeti lajstromszámaik megtartásával és azok idő és sorrendjében mindazokat az ügyeket, amelyek az előző (példánkban az 1929.) évi lajstromba voltak bevezetve, de még befejezést nem nyertek. Ugyancsak ide kell átvezetni a korábbi (példánkban az 1928. évi) lajstromban befejezettek jelzett ügyeket is abban az esetben, ha azok bármily okból (pl. póthagyaték miatt) újból megindulnak. Ilyen módon pl. az 1931. évben csak az előző (1930.) évi és a folyó (1931.) évi lajstrom lesz használatban és csakis ezekbe kell az ügyekre vonatkozó bejegyzéseket teljesíteni.

9. A bejegyzéseket a *folyó évi* lajstromba *fekete*, az *előző évi* lajstromba ellenben *vörös* tintával teljesítjük. Ha az ügyet nem az első bejegyzés évében fejezik be, a befejezés hónapja és napja mellett az *évszámot* is fel kell tüntetni.

10. Téves bejegyzéseket úgy kell áthúzni, hogy az áthúzott szöveg olvasható maradjon.

11. Az A., minta 11. és 12. rovatában az ügy beterjesztését a hónap és nap, esetleg az év bejegyzésével is teljesítjük. Amikor a beterjesztett iratok visszaérkeznek, a beterjesztésre vonatkozó bejegyzést át kell húzni.

Átmeneti ügykezelés.

A közjegyző az 1928. évi április hó 1. napjától fogva a hozzáérkező örökösödési ügyeket (azokat is, amelyeket a bíróság 1928. március 31-iki vagy ennél korábbi kelettel adott ki) már az A. minta szerinti lajstromba jegyzi be.

Ezt a bejegyzést tulajdonképpen az 1928. évi lajstromban is 1-gyel kellene kezdeni, ámde 1-től kezdődő számokkal már a régi hagyatéki ügykönyvben is szerepelnek ügyek és így a számok azonosságából sok zavar keletkezhetnék. Ennek elkerülése végett célszerű az 1928. évi lajstromot azzal a folyószámmal kezdeni, amely a régi hagyatéki ügykönyvbe bejegyzett utolsó ügy száma után közvetlenül következik (pl. ha a régi hagyatéki ügykönyvben 1928. március 31-én az utolsó folyószám 50. volt, akkor az A. minta szerinti lajstromot az 51. folyószámmal kezdjük, vagyis az 1928. április hó 1-én érkező első hagyatéki ügyet 51. folyószám alá jegyezzük a lajstromba és itt a folyószámozást ettől a számtól folytatjuk.

Azokat a hagyatéki ügyeket, amelyek már 1928. április 1-e előtt folyamatban voltak és így a régi hagyatéki ügykönyvbe vannak bejegyezve, az 1928. év végéig ebben a könyvben kell a régi szabályok szerint tovább vezetni. Az 1928. év végén be nem fejezett azokat a hagyatéki ügyeket, amelyek a régi hagyatéki ügykönyvbe vannak bejegyezve, az 1928. évi lajstrom lezárása után ennek a végére kell átvezetni mégpedig eredeti vagyis azokkal a számaikkal, amelyek alatt a régi ügykönyvben szerepeltek. Ugyanide kell átvezetni a régi ügykönyvből az ott befejezettek jelzett azokat az ügyeket is, amelyek az 1929. év folyamán bármily okból (pl. póthagyaték miatt) újra megindulnak. E szerint 1928. április 1-től december 31-ig a régi ügykönyvbe és az 1928. évi lajstromba, az 1929. évben pedig csak az előző (1928.) évi és a folyó (1929.) évi lajstromba kell bejegyzéseket teljesíteni.

Az Öenr. 43. §-ához.

A bíróság a kir. közjegyző tevékenységét a lajstrom alapján ellenőrzi. Az eredeti lajstromra a kir. közjegyzőnek állandóan szüksége lévén, ellenőrzés végett a lajstrom másolatát terjeszti be. Nehogy minden félévben a lajstromról újabb teljes másolatot kelljen készíteni, munkamegtakarítás céljából rendelkezik az Öenr. 43. §-a akként, hogy az első alkalommal beterjesztett lajstrommásola

tot a következő félévben is ismét be lehet terjeszteni, de azt a teljes hűség érdekében ki kell egészíteni, még pedig két irányban: ú. m.

1., az előző fél évekből a másolatban már szereplő ügyekre vonatkozó újabb vagy változott adatokkal (A. minta 6—14. rovat), amelyeket vörös tintával jegyzünk be,

2., a legutolsó félév lajstromának teljes másolatával, amihez fekete tintát használunk.

Átmenetileg 1928. július első felében a régi hagyatéki ügykönyvnek a folyamatban levő ügyekre kiterjedő kivonatos másolatát, valamint az 1928. évi június 30-ig terjedő időről az A. minta szerinti lajstromnak teljes másolatát kell a kir. járásbirósághoz betérjeszteni. Ezeket a kir. közjegyző az ellenőrzés teljesítése után visszakapja. Mármint 1929. január 15-ig a lajstrommásolatban vörös tintával át kell vezetni az ott már szereplő ügyekre vonatkozó változásokat, továbbá folytatólag fekete tintával be kell vezetni az 1928. július 1-től december 31-ig terjedő időről szóló lajstromnak teljes másolatát, ideértve azokat az ügyeket is, amelyeket az Öenr. 15. §-a értelmében a régi ügykönyvből az 1928. évi lajstrom végére át kellett vezetni.

A kezelést illetően esetleges még felmerülhető kétségeket a járásbiróság vezetője a járásbirósági ügyvitel alapján készséggel elfogja oszlatni.

* * *

II.

Halálesetfelvétel és biztosítási intézkedések.

A.

1. A hf. ív, esetleg ezt megelőző iratok iktatása.

A kir. kjző a hozzá beküldött hf. ívet beiktatja az A. minta szerinti lajstromba vagyis az örökösödési ügyek lajstromába. A lajstromszámot a hf. íven és minden iraton és mellékleten „Kjő“ jellel és évszámmal feltüntetni. (pl. ekképen 1928. Kjő 41 sz.)

Rendszerint a hf. ív fogja ugyan kapni az első számot az A. lajstromban; — de kaphatja ha előbb érkezik — más irat is. Ilyen iratok lehetnek pl. a végrendelet kihirdetéséről felvett jegyzőkönyv, az örök. elj. megindítása iránti kérvény, avagy a hagyatékhoz tartozó értékek beküldésére esetleg a hf. előtti biztosítási (zár alá vételi)

intézkedésekre vonatkozó jelentések, melyek különösen sürgős szükség eseteiben fordulhatnak elő.

Ide sorolhatók az Öenr. 4. és 5. §-aiban, említett azon végzések, melyeket a hagyatéki bíróság a holtnak nyilvánítottak vagy külföldön meghaltak halálesetfelvételének elrendelése tárgyában megküld a kir. kjzőnek is, melyeknek elintézését a hf. közegnél a kir. kjző nyilvántartani és ellenőrizni köteles.

2. Illetékesség vizsgálása a hf. ív iktatása után.

A hf. ív iktatása után köteles a kir. kjző gondosan megvizsgálni és mindenekelőtt megállapítani azt, hogy vajjon ő illetékes-e az eljárásra? Ha azt látja, vagy láthatja, hogy nem ő illetékes, avagy az illetékesség kérdése kétséges lehet, akkor a hf. ívet összes mellékleteivel együtt vagy az illetékes kir. kjzőnek, — vagy ha ezt nem állapíthatná meg, — a hagyatéki bíróságnak megküldi további eljárás végett és erről a hf. közeget értesíti, hogy az a továbbiakban az illetékes kir. közjegyzőhöz vagy bírósághoz forduljon.

Ha pedig olyan örökösök hf. íve érkezett a kir. kjzőhöz, aki a bpesti I—III. ker. járásbiróság területén halt meg és a közp. járásbiróság területén lakott, vagy pedig a közp. járásbiróság területén halt meg és az I—III. ker. járásbiróság területén lakott, köteles azt az illetékesség megvizsgálása végett a járásbiróságnak bemutatni. (Öen. 17. §. 2. bek. és Öenr. 11. §.)

Mindezeknek megtörténtét a kir. kjző az A. lajstrom „egyéb intézkedések“ rovatába beírja.

3. A hf. ív és mellékletei haladéktalan betérjesztése a bírósághoz.

Ha az illetékesség kérdése rendben van, haladéktalanul megvizsgálja a hf. ívet a kir. kjző azon körülmények tekintetében is, melyek az Öen. 4. §-ának 1—4. pontjaiban írva vannak és ha ezek valamelyike fennforog, vagyis amikor ezen okokból birói intézkedésre van sürgősen szükség, avagy ilyet esetleg a kir. kjző javasol; a hf. ívet és mellékleteit, ide értve a szóbeli végrendelet-ről a tanúk feljegyzését, esetleg a hf. ívhez mellékelte végrendeletet és egyéb iratokat, kivételes esetekben a pénzt és egyéb értéket is nyomban betérjeszti a bírósághoz (azonban a saját irattárában őrzött, nála letett, neki átadott, hozzá küldött végrendeletet ez

esetben is kihirdeti, illetőleg az esetek különfélesége szerint a legszükségesebb cselekményeket végzi) és ezek megtörténtét az A. lajstrom „egyéb intézkedések” rovatába bejegyzi (Öen. 4—5. §. Öenr. 11. §.)

4. Biróság intézkedése az Öen. 4. §. 1—4. pontjai esetében.

A biróság a kir. kizőtől hozzá beterjesztett hf. ív és annak csatolmányai alapján a szükségesnek mutatkozó intézkedések (külföldi örökhagyó ingó hagyatéka, szóbeli végrendelet tanúinak kihallgatása, erről jegyzőkönyv felvétele, ennek és a bíróságnál lévő, vagy oda beküldött végrendelet kihirdetése, az illetékesség, biztosítási intézkedések) tárgyában határoz és ezek megtörténte után az összes iratokat (esetleg készpénzt, értékeket) vagy visszaküldi a beterjesztő kir. kizőnek, vagy ha ő nem volna illetékes az eljárásra átteszi azokat az illetékes bírósághoz, mely esetben ez végzi a további teendőket és ez adja ki az iratokat az illetékes kir. közjegyzőnek.

5. A hf. ív megvizsgálása a kir. közjegyző által és intézkedések.

Hogyha pedig az Öen. 4. §-ának 1—4 pontjaiban írt esetek nem forognak fenn és azon esetben is, ha a biróság a hozzá beterjesztett hf. ívet, mellékleteit esetleg az értékeket, — amennyiben beterjesztve lettek — visszaküldte a kir. kizőnek; a kir. kiző a hf. ívet megvizsgálja különösen abból a szempontból is, hogy az szabályszerűen van-e kiállítva; (ingatlanok létezése, szóbeli végrendelet tanúinak neve, polgári állása, tartózkodási helye stb. valamint a hf. ívnek személyi és családi, továbbá a vagyoni viszonyokra, a törvényes képviselőre, a biztosítási intézkedésekre és egyéb megjegyzésekre vonatkozó adatai fel vannak-e tüntetve?) megvizsgálja, hogy törvényes időben lett-e felvéve, beküldve, továbbá, hogyha a meghaltak az elhalálozási helyén kívül volt lakóhelye, vagy vagyona és a vagyon vagy ennek egyrésze esetleg külföldön van, megtétele-e a községi előjáróság részéről a szükséges intézkedés, biztosítás és jelentés a bírósághoz, vagy hozzá? (Öe. 16. §.)

Mindezek megtörténte után intézkedik a hf. ív alapján a kir. kiző a továbbiak iránt és pedig abban a tekintetben is, hogy a biztosítási intézkedések a hagyaték zár alá vétele, megőrzése, (a kir. kizőhöz a készpénz, kötvények, értékpapírok, ékszerek, drágaságok beküldése) akár a hf. előtt sürgős esetekben, akár a hf. alkalmával, akár később történtek: törvényeszerűen eszközöltettek-e (Öe. 10. 14. 15. 16.)

§-ai, R. 4. 12. 13. 15. 17. Öenr. 7. 8. §-ai) minden érdek megóvásának és minden szükséges értesítésnek, megkeresésnek pontos teljesítésével?

Igen fontos, hogy a kir. kiző a hagyaték biztosítására vonatkozó fentebb írt rendelkezéseket alaposan ismerje, mert enélkül ide vonatkozólag a törvény és végrehajtási rendeletek által reá rótt kötelezettségeket nem tudná pontosan teljesíteni.

6. Eljárás és intézkedések: hatóságok (kir. közjegyző, ügyvédi kamara stb.) értesítése, hivatalos iratok, kitüntetések, rendeletek tekintetében.

Az Öenr. 11. §-a értelmében különös figyelem fordítandó a biztosítási intézkedéseken kívül arra is, hogy úgy az Öe. 17. §-ában (2. bek. rendeletek, kitüntetések, katonai okmányok, kincstár tulajdonát képező katonai tárgyak visszaadásáról, ha a hf. közeg által elmulasztatott volna, ügyvéd, kir. kiző haláláról az ügyvéd vagy kir. kizői kamara értesítése stb.) s ezekkel kapcsolatban a R. 9. 10. 11. §-aiban, valamint az Öenr. 11. §-ában megszabott tennivalókat elvégezze és ezekből csak azokat hagyhatja el, amelyeknek megtétele az Öen. 4. §-a esetének fennforgása alkalmával hagyható el, (amikor t. i. a hf. ív nyomában a bíróság elé terjesztendő) de ezeket is csak akkor, ha ezek a hf. ív beterjesztését késleltetnék, azonban a biróság figyelmét ekkor is köteles a szükséges intézkedések megtételére felhívni.

Ha azonban ezen fenthivatkozott intézkedéseket a biróság nem tenné meg, akkor a hf. ív visszaérkezte esetén a kir. kiző köteles azokat megtenni és ő köteles megtenni az Öe. 17. §-ának 1 bekezdésében említett mindazon értesítéseket is, melyeket a hf. közeg lett volna köteles megtenni, de ezeket elmulasztotta.

(Az elhunyt személyét illető azok a különös körülmények, melyek tekintetében nem a hf. közeg, hanem a haláleset következtében a kir. kiző intézkedik, — fel vannak sorolva az Öe. 17. §. 2. bek. — a R. 9. 10. 11. és 25. §-aiban.)

7. Halálesetfelvételének esetei, a hf. ív példányai, azok megküldése kir. kizőnek, gyámhatóságnak, adóhivatalnak, igazságügyminiszteriumnak.

Az eddigi törvényes rendelkezések szerint a halálesetet fel kellett venni minden esetben, — még akkor is, ha az örökhagyó után vagyon nem maradt. Ha vagyon nem maradt az örökhagyó

után, ezentúl is fel kell venni a halálesetet, de mégsem minden esetben, mert annak felvétele az Öen. 2. §-a szerint a 12 életévüket be nem töltött kiskorúakról, — valószínűleg csak igen csekély számmal előforduló kivételektől eltekintve, — elmarad.

A hf. egy példánya törvényszabta háttáridő alatt (halottkém jelentésének vételétől avagy holtnak nyilvánítás, külföldön elhalt örökhagyó halálesetfelvétele esetén a bíróság rendeletének vételétől számított 8 nap alatt) megküldendő az illetékes kir. kizőnek. Ha a hf. közeg a hf. ívet azon okból, mert nem képes megállapítani, hogy melyik az illetékes kir. kiző. az Öenr. 9. §-ának 3. bek. értelmében a területe szerint illetékes jbirósághoz terjeszti be és a jbiróságtól az illetékes kir. kiző azt megkapja: a kir. kiző értesíti a hf. közegget, hogy az eljárásra ő az illetékes és így az esetleg felveendő leltárt hozzá kell küldeni. Ha kiskorú stb. is van érdekelve, a hf. ív egy másik példánya az illetékes gyámhatósághoz teendő át. Ilyen esetben a kir. kizőnek szólót „első példány“ megjelöléssel kell ellátni és meg kell jegyezni, hogy a másod példányt melyik árvaszékhez küldték.

Ezenfelül a hf. ív hivatalos másolatát a terület szerint illetékes adóhivatalnak (Bpesten az adófelügyelőségnek) illetéki szempontból — és ha az elhalt nem magyar állampolgár, — hazája konzuli hatóságának is (esetleg az igazságügyminisztériumba) meg kell küldeni; végül ha az örökhagyónak külföldön hagyatéka maradt, a hf. helye szerint illetékes jbirósághoz is be kell terjeszteni.

Ezek szerint előfordulhat, hogy a halálesetről 4 példányt kell felvenni.

8. A hf. ív és leltár megtekintése, azokról másolat adása.

A kir. kizőnek szabályszerű díjazásért a nála levő *halálesetfelvételi ív és leltár* megtekintését, azokról jegyzetek készítését meg kell engedni vagy azokról egyszerű vagy hitelesített másolatot kell adnia bárkinek, aki jogi érdekeltségének valószínűsítése mellett kívánja. (Öenr. 12 és 36. §-ai.)

Erre a rendelkezésre figyelmet kell fordítanunk, mert az új eljárásban gyakran alkalmazandó lesz.

B.

A kir. kiző tennivalói a havi kimutatásokkal.

Az Öenr. 2. §-a értelmében az anyakönyvvezető köteles minden községről (Bpesten közig. kerületről) minden hónap 8. nap-

jáig a községi előljáróságoknak (Bpesten a ker. előljáróságoknak) megküldeni a halálesetekről szóló havi kimutatást.

A községi előljáróság (Bpesten ker. előljáróság) megvizsgálás, ellenőrzés és esetleges pótlások teljesítése után megküldi a havi kimutatást minden hónapban, a kimutatás hónapja után következő hónap 15 napjáig annak a kir. kizőnek, akinek működési köre a községre vagy kerületre kiterjed, — ha pedig több ilyen kir. kiző van, azok mindegyikének, ha pedig az anyakönyvbe bejegyzés nem történt, akkor a fentebbi határnapig az előljáróságot értesíti. Ott ahol a kir. kizők működési köre időrendi beosztású, a kimutatás annak a kir. kizőnek küldendő, aki az illető hónapokban az eljárásra hivatalos van.

A kir. kiző a havi kimutatást az A. lajstromba beiktatja, de *mindegyik községre* — kerületre — nézve csak az év elején (az első hónapban) érkező első kimutatást látja el új lajstromszámmal, a további kimutatásokat ugyanazzal a lajstromszámmal és megfelelő folyó alszámmal kell ellátni, amint ez az Öenr. 15. §-ában részletesen szabályozva van.

A beiktatás után köteles a kir. kiző a kimutatást átvizsgálni és annak a kir. jbiróság észrevételei számára szolgáló rovatába be kell jegyeznie, hogy milyen szám alatt kezeli a hf. ívet és ha a bírósági ügyszámot a beterjesztés előtt megtudja (Öenr. 43. §.) azt is beírja.

Ha a kir. kiző azt látja, hogy valamely hf. ív törvényes időben hozzá be nem érkezett, póthatáridőt tűz ki a mulasztó hf. közegnek azzal a figyelmeztetéssel, hogy a póthatáridő elmulasztása esetében felettes hatóságával fogja közölni a mulasztást és a bíróságnak nyomban előterjesztést fog tenni pénzbírság kiszabása iránt.

Külön jelentést a kir. kiző a havi kimutatás alapján csak akkor tesz a bíróságnak, ha valamely községből havi kimutatást nem kapott, vagy ha valamely halálesetről a kitűzött póthatáridő alatt sem terjesztették be a hf. ívet, vagy ha más olyan szabálytalanságot észlel, amely véleménye szerint haladéktalan bírósági intézkedést tesz szükségessé. Jelentésében javasolhatja, hogy a bíróság a beérkező hf. ív szerint esetleg szükségesnek mutakozó leltározást már előre reá vagy bírósági végrehajtóra bizza.

Bpesten a kir. kizők, — ahol illetékességi körük terület szerint oszlik meg, — a havi kimutatásból, melyben a meghaltak nemcsak lakóhelye, hanem utolsó rendes lakása is közelebbről megjelölve lesz, — az illetékességet ellenőrizhetik,

C.

A kir. kiző tennivalói a hf.-re hivatott közeg mulasztása esetén.

Minthogy az örök. elj. és ezzel összefüggőleg az örökösök, hagyományosok, hitelezők stb. érdekei a hf. késedelmessége és illetőleg az idejében felvett hf. ív késedelmes beküldése miatt igen sokszor helyrehozhatatlan károkat szenvednek: indokolt, hogy a hf. beküldésének késleltetője, vagy elmulasztója rendbirsággal szoríttassék kötelessége pontos teljesítésére.

Hogyha tehát a kir. kiző vagy a bíróság a hf. havi kimutatásból, avagy egyébként is megállapítja, hogy a hf. közeg a hf. ív beküldése körül késedelmesen jár el, (a halottkém jelentés, vagy vonatkozó birói végzés vételétől 8 napon túl) a bíróság a mulasztó ellen 20 pengőig terjedhető rendbirságot szab ki. Ezt a végzést közölni kell az eljárásra illetékes kir. kizővel is. (Felettes hatóság és adóhivatallal is).

Tekintettel arra, hogy az Öen. és Öenr. szerint a hf. közeg ezután már a kir. kizővel lesz a hagyatéki eljárás egész előkészítő szakában közvetlen érintkezésben, vagyis azt az ellenőrzést, felügyeletet, amelyet eddig a bíróság gyakorolt, ezután a kir. kiző fogja gyakorolni, meg kellett állapítani, hogy mulasztást követ el a hf. közeg azzal is, hogyha a kir. kizőnek a hf. és a leltározás körüli kötelezettségeinek teljesítésére vonatkozó, vagy ezekkel kapcsolatos megkereséseit, vagy rendelkezéseit, késedelmesen, hanyagul, rosszul vagy éppen nem teljesíti. Az ilyen eseteket a kir. kiző a bíróságnak bejelenti és egyuttal előterjesztést tesz, hogy az illető közeg ellen rendbirság szabassék ki.

Ilyen esetekben a szükséges intézkedés tervezetét a kir. kiző készíti el és az észlelt kötelességszegést a halálesetfelvételre, vagy a leltározásra hivatott közeg felettes hatóságának is tudomására hozza.

A birságoló végzés ellen a bírósághoz címzendő, de a kir. kizőhöz beadandó előterjesztést a kir. kiző véleménynyilvánítással terjeszti be a bírósághoz.

A bíróság végzéseit közli a kir. kizővel.

Nem tudom eléggé hangsúlyozni, hogy a kir. kizőnek a hf. közegekkel szemben úgy a mulasztások esetén az ellenük irányuló rendbirságot javasló vagy más egyéb jelentés tekintetében és ille-

tőleg a kiszabott rendbirság ellen a hf. közegek által benyújtandó előterjesztés felett méltányosan kell véleményt nyilvánítani, de viszont tekintettel kell lenni azon fontos érdekekre, is melyek a hagyatéki ügyek,- esetleges biztosítási, zárlati intézkedése sürgős megtételéhez fűződnek . . .

Az előterjesztés elbírálásánál illetőleg véleményezésénél a méltányossági szempontok legyenek tehát irányadók, de minthogy a hf. közeg mulasztásnak a hagyatékot és az örökösöket illetőleg súlyos következményei lehetnek: szem előtt tartandó, hogy csakis indokolt, vétkes mulasztás esetében kell kedvező véleményt nyilvánítani.

D.

A hf. ív nyilvántartása és kezelése.

Ha a kir. kiző azt látja, hogy valamely hf. ív alapján semmi különös nyomban, teljesítendő (Öen. 4. §. Öenr. 11. §) intézkedésre nincs szükség: a hf. ívet, — ha feltétlen hivatalból való eljárásnak van helye — (Öe. 2. § 1—4 pont) iratborítékba helyezi, az Öenr. 16. §-a szerint a borítékot külső oldalán a lajstromszámmal, az örökhagyó nevével, volt lakóhelyével és halála napjával, — belső oldalán pedig folyó alszám alatt a tett intézkedés rövid megjelölésével, idejével ellátja és a leltározásra szükséges határidőt nyilvántartásba veszi.

Ha a kir. kiző a halálesetfelvételtől arról győződik meg, hogy feltétlen hivatalos beavatkozásnak nincs helye, de a hagyatékhoz ingatlan tartozik, — úgy kezeli a hf-et mint az előző bekezdésben írva van, azonban a hf. ívet az örökhagyó halála napjától (holtnak nyilvánító ítélet jogerőre emelkedésétől) számított 3 hónapi nyilvántartásba veszi.

Ha a kir. kiző a hf. ívből azt látja, hogy a meghalt után *vagyon nem maradt* s így az örök. eljárás megindítása a feltétlen hivatalból való beavatkozás esetében is mellőzendő, (Öe. 2. §) valamint akkor is, ha a halálesetfelvételi ívből az tűnik ki, hogy az örökhagyó abban megnevezett örökösei *mindnyájan nagykorúak és hagyatékukhoz csak ingó vagyon tartozik* (ingatlan vagyon nem maradt): — akkor ezen hf. íveket becsómozza, nyilvántartásba veszi és félévenként az örökösödési ügyek lajstromával, a havi kimutatók egyik példányával, a D. minta szerinti kimutatással együtt (A minta) beterjeszti a bírósághoz.

E.

A kir. kiző iratkezelése.

Az egyes ügyek iratait a kir. kiző a lajstromszám sorrendjében külön csomókban kezeli. Ha a csomó egynél több ívből áll, ide nem értve az ívben elhelyezett mellékleteket a kir. kiző tartós papirosból iratborítékot készít és arra rávezeti mindazon adatokat, melyek az Öenr. 16. §-ában előszabva vannak.

F.

A hagyatéktárgyalás kitüzése és a tárgyalási jegyzőkönyv, gyámhatósági elintézés nyilvántartása.

A hf. ív és leltár alapján a kir. kiző megállapítja, hogy mely esetekben van helye örök. eljárásnak és mihelyt lehet sürgősen megindítja és lefolytatja az eljárást és teljesíti az Öenr. 42. § 2-ik bekezdésében megszabottakat.

A hagyaték tárgyalási jegyzőkönyv felvétele az eddigi rendelkezések alapján fog történni, kiegészítve az Öenr. 44. §-ában foglaltakkal, — melyek sorában új rendelkezés az, hogyha a kir. kiző azt látja, hogy a hagyatéki ingatlanokra *megszünt tehertételek* vannak bejegyezve: az örökösöket figyelmezteti, hogy érdekükben áll ezek törléséről gondoskodni.

Egy új kötelezettség azáltal hárul ezekkel kapcsolatban a kir. kizőre, hogy amennyiben a tárgyalás befejezésével az iratokat a gyámhatósághoz tette át: az ügy gyámhatósági elintézését ő tartja nyilván és ha 3 hónap alatt sem szerez tudomást arról, hogy a gyámhatóság az ügyet elintézte, erről a bíróságnak jelentést tesz.

Az Öenr. 45. 47—54. §-ai általában az eddigi szabályoknak megfelelően a kincstári illetékekről, — azok biztosításáról gondoskodnak.

G.

Eljárás örökös nemlétében.

Ritkán előforduló, — de előforduló esetben elegendő munka fog hárulni a kir. kizőre azáltal is, hogy örökös nem létében a kir. kiző készíti el a bíróság helyett a szükséges intézkedések fogalmazványai, kiadmányai tervezetét és azokat haladéktalanul beterjeszti a bírósághoz. (Öenr. 59. §. Öe 114—116. §).

Új rendelkezés itt az, hogy a kir. kiző a tárgyalást csak a hirdetményi határidő után tarthatja meg, — nehogy korábbi tárgya-

lás esetén az esetleges későbbi igénylőkkel újabb tárgyalást legyen kénytelen tartani s ezzel a munkát szaporítani.

III.

A végrendelet kihirdetése.

A.

1. Az 1894. XVI. t.-c. 24. §-ának azon rendelkezését, hogy az örök. halála után minden végrendelet a bíróság által hirdendő ki, az Öen. 5. §-a akként módosította, hogy az *örök. eljárásra illetékes kir. kiző* az általa felvett, nála letett, vagy olyan végrendeletet, amelyet a hf. ívhez mellékelve, vagy egyébként hozzá küldöttek vagy neki átadtak, maga hirdeti ki.

A hf. ívhez csatolt *magán* végrendeletet csak akkor hirdeti ki a kiző, ha a hf. ívet nem kell azonnal a bírósághoz beterjesztenie, az Öen. 4. § 1—4 pontjaiban felsorolt esetek fennforgása miatt. Az Öen. 4. §-a 3. bek.-ben irt ez a rész: „vagy olyan írásbeli végrendeletet hagyott hátra, amelyet nem kell a kizőnek kihirdetnie“: olyan közvégrendeletre is vonatkozhatik, mely a hf. ívből kitűnően a bíróságnál tétetett, vagy olyan végrendeletre, amelyeknek kihirdetésére a kir. kiző azon okból nem illetékes, mert az örökösödési eljárásra sem illetékes és a végrendelet nála van; vagy pedig olyan magán végrendeletre, melyet az Öen. 4. §-a szerint azonnal be kell terjeszteni a bírósághoz és ez a hf. ívhez csatolva volt.

E rendelkezésben újítás számba veendő az is, hogy az *illetékes kizőnek* az örök. halálától kezdve a végrendelet bármikor átadható, beküldhető, holott az eddigi törvényes rendelkezések szerint a végrendeletet csak a hagy. tárgyalásának elrendelése után lehetett átadni, a tárgyalás vezetésével megbizott kir. kizőnek.

A fenti esetekben a magán végrendeleteknek a kizőhöz juttatása, a végrendelet kihirdetése és ezzel kapcsolatos teendők (iktatás, értesítési jkv. felvétel stb.) a kir. kizőt sok munkával terhelik meg, (1894. XVI. t.-c. 28., 29. 34. §-ok) az eljárás meggyorsításához azonban jelentősen hozzájárulnak.

2. Bármely végrendeletet a kiző csak akkor hirdethet ki, ha meggyőződik arról, hogy a végrendelet csakugyan meghalt. Ennek rendszerinti bizonyítékául szolgál (mert gyakran még a temetés előtt kell kihirdetni a végrendeletet) a végrendelet hiteles halotti anyakönyvi kivonata, de meggyőződést szerezhet arról a

kjzö egyéb módon is (temetésen jelenlét, gyászjelentés, köztudomás, hírlapok közlése stb. egybevetése, vagyis összetett bizonyítékok alapján is). Azonban a végrendelező állított elhalálozásának tényét mindig szigorúan kell vizsgálni, nehogy vétlen tévedésből vagy félrevezetés folytán élőszemély végrendelete hirdettessék ki.

3. A kir. kjzö azokat a végrendeleteket, amelyeket nem ő vett fel és nem is nála tettek le, hanem hozzá a haláleset után egyéb úton kerültek a B. minta szerinti naplóba (Vn) azonnal bevezeti; — azokat pedig, amelyeket ő vett fel, vagy nála tettek le, akkor vezeti be, ha azokat kihirdette.

B.

A végrendelet kihirdetése tehát vagy a kir. kjzö vagy a bíróság által fog történni.

1. A kir. kjzö csak azon esetben hirdeti ki maga a végrendeletet, hogyha az örök. eljárásra a végrendelező (örökhagyó) hagy. ügyében ő az illetékes (Bpsten területi körzeti működési kör mellett rendszerint az utolsó rendes lakóhely lesz az irányadó; az ország többi részében az u. n. időrendi működési kör mellett örökh. elhalálozásának időpontja.)

Ebben az esetben a végrendelet kihirdetésére a kir. kjzö határnapot tűz ki, arról értesíti a tudvalevő érdekelteket, ha a bíróság székhelyén laknak vagy tartózkodnak, avagy ugyanott lakó képviselőjük van. Ha az érdekeltek jelen vannak, előttük; ha részükről senki meg nem jelent, két tanu jelenlétében történik a kihirdetés. Tanu a kihirdető kir. kjzö irodai alkalmazottja is lehet.

Ha az érdekeltek jelen vannak, amikor a végrendeletet valaki a kjzökhöz kihirdetés végett bemutatja, a végrendeletet nyomban (határnap tűzés nélkül, értesítés nélkül) ki lehet hirdetni.

2. Hogyha a kir. kjzö az örök. eljárásra a végrendelezőre nézve nem illetékes, a végrendeletet vagy az illetékes kir. kjzőnek vagy a székhelye szerinti bíróságnak mutatja be kihirdetés végett, akár általa felvett, nála letett, akár hozzá beküldött, vagy neki átadott végrendeletről (írásbeli) van szó.

3. Ha a végrendeletet a fenti 1. pont alatt irtak alapján, (mert illetékes az örök. eljárásra) a kir. kjzö hirdeti ki, akkor különbséget kell tenni aszerint, hogy

- a.), a kir. kjzö az általa felvett, nála letett végrendeletet, vagy
- b.), a hozzá beküldött, neki átadott végrendeletet hirdeti e ki.

Ha az a), alatti végrendeletet hirdeti ki, akkor annak és a kihirdetési jkvnek is hiteles másolatát csatolja a hagyatéki iratokhoz és kihirdetés után bevezeti azt a B. minta szerinti naplóba (Vn) és annak idején pl. félévenként az összes iratokkal beterjeszti a bírósághoz.

Ha pedig a b. alatti végrendeletet hirdeti ki, akkor azt eredetiben terjeszti be a bírósághoz a kihirdetési jkvnek egy hiteles másolatával együtt.

Különbséget kell tenni a szerint is, hogy egy másik kir. közjegyző mutatta-e be a végrendeletet, mely esetben azonnal ennek jelenlétében kihirdetendő; — más végrendeletet — ideértve a saját végrendeletet, az érdekeltek előtt kell kihirdetni, tehát ezek megidézendők, de ha senki nem jelent meg: két tanú előtt, — akik irodai alkalmazottak is lehetnek.

4. Megtörténik az is, hogy a végrendeletet nem a hagyatéki, hanem más bíróság hirdeti ki, — mert a végrendeletet nem az örök. eljárásra illetékes hagyatéki bíróságnál mutatják be kihirdetés végett. Ilyen esetben a kihirdető bíróság az eljárásra illetékes hagy. bíróságnak és ez az illetékes kir. közjegyzőnek adja ki a kihirdetett végrendeletet, de a bemutató kir. közjegyző az általa felvett, nála letett végrendelet eredetijét a kihirdetési záradékkal ellátva mindig visszakapja az azt kihirdető bíróságtól.

5. A kir. közjegyző az általa kihirdetett, vagy a bíróság által kihirdetés után neki kiadott végrendeletet köteles a székhelyére illetékes m. kir. adóhivatalnak (Bpsten az illetékkiszabásra illetékes adófelügyelőségnek) hivatalos másolatban megküldeni, akár van hagy. eljárásnak helye, akár nincs.

6. A kihirdetett végrendeleteket külön kell kezelni, a napló utolsó rovatában pedig a végrendeletre vonatkozó minden intézkedést be kell vezetni úgy, hogy a végrendelet hollétéről és sorsáról tiszta képet adjon.

7. Mindezek megtörténte után a kir. közjegyző megtesz. mindazon értesítéseket, amelyeket a végrendelet kihirdetése után az 1894. XVI. t. c. 34 §-a és az Öenr. 18. §-a értelmében meg kell tennie, még akkor is, hogyha a végrendeletet, — ideértve a szóbeli végr. tanúinak kihallgatásáról felvett jkvet, — vagy az ilyen tanúk által csatolt feljegyzést is — a bíróság hirdette ki.

Ha a végrendelet tartalmából az tűnik ki, hogy hivatalból való eljárásnak van helye és a leltározás nem a kir. közjegyző

feladata: a szükséges adatok közlése mellett értesíteni kell a leltározásra hivatott közeget is.

IV.

Leltározás.

A hagy. leltározása rendszerint a tulajdonképeni örök. elj. kezdete.

1. Leltározások céljuk szerint:

Az eddigi törvényes rendelkezések alapján céljuk szerint háromféle leltározást különböztetünk meg ú. m.:

1., *külön* leltározást, amidőn kizárólag csak leltározást kérnek az arra jogosultak — hagyományos, hitelező — különös célok elérésére (Öe. 36. §.) Ezt a leltározást nem követi szükségszerűen a további örök. eljárás.

2., leltározást az *örök. elj. céljára* (Öe. 2. §. 1—4 pontja és 3—4. §-a.);

3., leltározást a pü. igazg. kérelmére a *kincstári illeték megállapítása, kiszabása* céljából, ha hivatalból vagy az Öe. 36. §-a alapján nem történt leltározás. (1920. XXXIV. t. c. 37. §.)

2. Leltározás elrendelésére jogosítottak.

A leltározás eddigi törvényeink szerint:

a) hivatalból, vagy

b) a bíróság rendeletére fogamatossított.

Ezután a leltározás fogamatossítandó lesz:

a) *hivatalból* (Öe. 2. §. 1—4. p. és Öen. 6. §. 3. bek.);

b) *a bíróság rendeletére*, — ha a leltározást az érdekeltek bármelyike, vagy az, akinek a leltározandó tárgy birtokában van, ellenzi (Öen. 6. §. utolsó bek.) vagy ha az örökh. külföldi állampolgár volt, mert ilyen esetben az Öe. XI. fejezete szerint a bíróság jár el;

c) *a kir. közjegyző rendeletére* minden egyéb esetben (Öe.

3. 4. §-ai 36. § és — Öen. 6. §. 3. bek. stb.)

A leltározás iránt tehát hivatalból induló örök. elj. esetét kivéve rendszerint a kir. közjegyző fog intézkedni.

3. Leltározást teljesítő közegek:

a) a hf. közig. közeg;

b) a kir. közjegyző és esetleg a bírósági végrehajtó.

A leltározást ezután is rendszerint

aa) a hf. közeg teljesíti és pedig vagy hivatalból, ha akár a hf. adataiból, akár a végrendeletből, vagy arról a kir. közjegyzőtől káptott értesítésből kitűnik, hogy hivatalból kell leltároznia (Öe. 2. §. 1—4. pontjai, — Öen. 19. §. utolsó bek.) vagyis a hf. után nyomban megbízás bevétele nélkül leltározhat és a leltárt esetleg a hf. ivvel együtt küldi meg az illetékes kir. közjegyzőnek; — egyébként a leltározást csak az illetékes kir. közjegyző, a bíróság vagy egy másik községi közeg megkeresésére teljesíti. (Öen. 6. §. és Öenr. 20. §. utolsó bek.)

De nem szabad leltároznia feltétlen hivatalból induló örök. elj. esetében akkor sem a közig. közegnek, ha a kir. közjegyző vagy bíróság őt erről idejében értesíti. (Öenr. 20. §. utolsóelőtti bek.)

bb) a kir. közjegyző azonban maga is leltározhat, ha úgy látja, hogy a felektől előterjesztett adatok alapján helyszini felvétel nélkül elkészítheti a leltárt, amely eset főleg olyankor fordul elő, ha csupán ingatlan, avagy ezen kívül olyan ingó vagyon maradt, melyhez helyszini felvétel nem szükséges pl. betéti könyvek, értékpapírok, követelések, egyéb jogok stb.

Ezenkívül is a kir. közjegyző végezheti a leltározást, ha a felek kérelmére, vagy a kir. közjegyző javaslatára a bíróság azt reá bizza, de erről, valamint azon esetről is, amikor hivatalból való leltározásnak van helye és a kir. közjegyző maga akar leltározni, — a leltározó haladéktalanul értesítendő, — kivéve ha csak a leltár kiegészítése vagy pótleltározás szükséges.

Ha a leltár kiegészítése vagy pótleltározás a hagy. tárgyaláson válik szükségessé és ezeket helyszini felvétel nélkül el lehet végezni, a kir. közjegyző ezt maga is megteheti. Ha helyszini felvétel szükséges és a leltározást nem a kir. közjegyző végezte: kiegészítés vagy pótleltározás végett a vagyontárgyak helye szerint illetékes leltározóhoz fordul, aki azt haladéktalanul teljesíteni köteles.

Bpsten a tárgyaló közjegyző bármelyik bíróság területén maga végzi a leltározás kiegészítését vagy a pótleltározást. (Öenr. 31. §.)

Ha külföldön lévő vagyontárgyakat kell leltározni: erről a leltározó a működési területe szerint illetékes bíróságnak jelentést tesz; — ha pedig közvetlen megkeresés folytán leltározza a hagy. javakat, akkor erről értesíti azt a kir. közjegyzőt, akihez a hf. ivet beterjesztette. Ilyen esetben a leltározás teljesítését a kir. közjegyző nyilvántartja.

Ha a leltározást (pótleltározást) vagy a leltározásnak kir. közjegyző által teljesítését az érdekeltek bármelyike, vagy az akinek birtokában a leltározandó tárgy van, ellenzi, a közjegyző a bíróság határozatát kéri.

Az örök. elj. novella amint a fentiekből kitűnik, a leltározásnál elég széleskörű jogot biztosít az eljárás gyorsítása és egyszerűsítése érdekében a kir. közjegyzőnek, — azonban a közjegyzők e jogot csak indokolt, nyomós és sürgős szükség esetében gyakorolják, nehogy oly színben tűnjenek fel, mintha az egyébként a sok terhes és felelősségteljes munkát végző leltározó közegek anyagi érdekei ellen működnének, — ami különben — meg vagyok győződve, — valamennyi kir. közjegyzőtől távol fog állani.

4. Leltározás közvetlen megkeresés útján:

Jelentős újítás és hasznos, gyorsító jellegű is az Öen. azon rendelkezése, mely szerint a leltározó a működése területén kívül fekvő hagy. javak leltározása iránt közvetlenül keresi meg annak a községnek leltározó közegét, amelyben a hagy. vagyontárgyak vannak. (Öen. 6. §. és Öenr. 21. §.)

5. Telekkönyvi kivonatok és adatok megszerzése:

Igen nagy lendületet és az eddigit messze felülmuló gyorsítást nyer az eljárás az Öenr. 32. §-ában foglalt azon rendelkezéssel, melyszerint a kir. közjegyző azon esetben, ha a hf. ivből kitűnik, hogy a leltározónak hivatalból kell leltározni a és ingatlanok vagy tkvi jogok is képezik a hagyatékot, vagy ha a kir. közjegyző keresi meg leltározás iránt: a kir. közjegyző vagy maga készíti el és hitelesíti, vagy pedig a tkvi hatóságtól szerzi meg a tkvi adatokat és ezeket a hf. iv átvételétől számított 3 nap alatt a leltározónak megküldi. (hitelesítés kir. közjegyző aláírásával és hiv. pecsétje alkalmazásával történik).

Ha a leltározást a bíróság rendeli el, — ő csatolja a tkvi kivonatot.

Ha a kir. közjegyző vagy a bíróság a tkvi kivonatot a leltározónak nem küldötte meg, ezeket a leltározó szerzi be.

Hivatalbóli leltározásnál a leltározó a hf. iv megküldése előtt megkeresheti a kir. közjegyzőt a tkvi kivonat megküldése iránt, — ha pontos adatokat közöl, — de megszeresheti közvetlenül a tkvi hatóságnál is még a hf. iv megküldése előtt és erről a kir. közjegyzőt a hf. iv betérjesztésénél értesíti.

A kir. közjegyző csak akkor jegyzi vagy jegyezteti ki a tkvi adatokat, ha a tkvi hatóság székhelye egyszersmind hivatali székhelye; egyébként megkeresés útján szerzi be.

A gyakorlat fogja majd megmutatni és pedig helyenként és esetenként váltokozva, hogy mi lesz a helyesebb eljárás: — az-e ha a leltározó közeg a tkvi adatok megszerzése iránt saját maga intézkedik, vagy az-e, ha a kir. közjegyző szerzi meg a tkvi adatokat és küldi a leltározónak?

Nézetem szerint feltétlen hivatalból való leltározás esetén a leltározó közeg; — kir. közjegyzői megbízásból történő leltározásnál: a kir. közjegyző szerezhethetné meg a tkvi adatokat, ez utóbbi esetben annál is inkább, mert arra több idő áll rendelkezésére.

6. A leltározás általános szabályai.

Az értesítések a leltározás megkezdéséről; — a leltározás szabályairól, a leltár tartalmáról, ingóságok-ingatlanok leltározásáról, becsléséről, az értékpapírok, a követelések, a tartozások, az üzletek, az adó bizonyítványokról, a leltár kiállításáról, — a leltározás költségeiről az Öenr. 22—30., továbbá a 34., 35. és 41. §-ai olyan részletesen és világosan intézkednek — és pedig a már eddig ismert rendelkezéseknek megfelelően, hogy azok magyarázatra nem szorulnak. Ezeket a rendelkezéseket azonban a kir. közjegyzőnek alaposan meg kell ismernie, mert csak akkor bírálhatja el, hogy szabályszerűen van-e a leltár felvéve.

Megjegyzendő itt különösen az, hogy a leltározás megkezdéséről értesíteni kell azt a m. kir. adóhivatalt is — Bpsten azt az adófelügyelőséget, — mely a leltározás helyére illetékkiszabás szempontjából illetékes és pedig akképen, hogy az értesítést legkésőbbben a leltározás megkezdését megelőző negyedik napon vétiv mellett vagy póstán ajánlottan, — Bpsten két napi időközzel — megkaphassa.

Ha nem kellő időben történik az értesítés 160 pengőig terjedhet a büntetés. Ugyanezen büntetéssel sújtható az a leltározó is, aki nem a pü. minisztertől előszabott „Hagyatéki kimutatás“ (leltár) felhasználásával leltároz.

Az olyan leltározást, amelyet a pü. hat. kérelmére rendeltek el, ha azt nem a kir. közjegyző teljesíti, a pü. hat. képviselőjének jelenléte nélkül még akkor sem szabad megtartani, ha a m. kir.

adóhivatal (Bpsten az adófelügyelőség) a leltározás megkezdésének idejéről szabályszerű értesítést kapott.

7. A telekkönyvi kivonatok tartalma.

A tkvi hatóság által leltározás céljára készítendő tkvi kivonatoknak fel kell tüntetni az A. és B. lapok fennálló tételeit szó szerint (jogcim stb.) és pedig nemcsak az örökh. tulajdonjogára, hanem a társtulajdonosok jogára vonatkozó fennálló bejegyzéseket is.

A gyakorlatban régóta érzett szükség volt a hagyaték megosztásához, az osztály létrehozásához a fenti rendelkezésre.

A tkvi kivonat záradékában megemlítendő, hogy a kivonat milyen hagy. ügyben való használatra állítatott ki illetékmentesen.

Ha a kir. közjegyző készíti a tkvi kivonatot és arra a tkvi hat. hitelesítési záradékot nem vezetett, a kir. közjegyző tünteti felrajta, hogy milyen hagy. ügyben való használatra készítette. (Öenr. 33. §.)

8. A kir. közjegyző nyilvántartása a leltározásra adott megbizásról.

A kir. közjegyző a leltározónak a leltározás teljesítésére záros határidőt tűzhet, különösen akkor, ha neki a tkvi kivonatot is megküldi.

Ezt a határidőt a kir. közjegyző nyilvántartja.

A leltározás megkezdésének határideje 8 nap, mely hivatalbóli elj. esetén a hf. iránti teendők befejezésétől, — egyébként a kir. közjegyző vagy bíróság megkeresésének vételétől számítandó.

Ha a leltárt ezen időponttól számítandó 23 nap alatt *beterjeszteni* nem lehet; köteles a leltározó a késedelem okának előterjesztése mellett a kir. közjegyzőt értesíteni.

Ha a leltározó az értesítést elmulasztja, vagy ha a késedelmet kellően nem indokolja: a bíróság — esetleg a kir. közjegyző jelentése alapján — kiszabja a rendbirságot.

Egyébként a leltározó közegnek a leltár felvételénél, kiegészítésénél, bemutatásánál a kir. közjegyzőnek a leltározásra és azzal kapcsolatos megkereséseire vonatkozó késedelmes vagy hanyag eljárása esetében ugyanazon rendelkezések érvényesek, amelyek e tekintetben a hf. felvételnél megszabva vannak. (Öenr. 39. §.)

9. A leltár példányai és a kir. közjegyző tennivalói a leltárral.

A leltárt két példányban, ha pedig kiskoru stb. is van érdekelve és a leltárt a hf. vevő hivatalból, (a bíróság rendelete nélkül)

vette fel, 3 példányban kell kiállítani. Az első két példány a közjegyzőhöz, a harmadik példány az illetékes gyámhatósághoz küldendő, a kir. közjegyzőnek szólókat „első példány“ „másod példány“ megjelöléssel kell ellátni és fel kell tüntetni az első példányon, hogy a 3-ad példányt melyik árvaszék kapta, — a 3-ad példányon pedig azt, hogy az első és másod példány hova küldetett.

Ha a leltár vagy a pótleltár a bíróság meghagyására vétetett fel: a leltárt minden esetben csak egy példányban kell felvenni és a gyámhatósággal közlendő hivatalos másolatot a bíróság készíti el. (Öenr. 37. §.)

A kir. közjegyző a beérkezett leltárt és mellékleteit (tkvi kivonat, adóértékbizonyítvány, azonossági adatok stb.) tüzetesen megvizsgálja különösen a hagy. javak teljes felvétele, szabályszerű becslése stb. szempontjából is, esetleg több leltárból egy *főleltárt* készít és ha hiányokat tapasztal, ezekre nézve a pótlásokat, kiegészítéseket záros határidő alatt elrendeli; a feleket a tárgy. rendén mindezekre figyelmezteti.

Általános szabály, hogy a leltárt ahhoz a kir. közjegyzőhöz kell megküldeni, akihez a hf. ívet küldték, — ha pedig a leltározó a kir. közjegyző kilétét nem tudja: továbbítás végett beterjeszti a leltározás helye szerint illetékes bírósághoz.

Ha a leltár tévedésből nem az eljárásra illetékes kir. közjegyzőhöz került: az a leltárat az illetékes kir. közjegyzőhöz teszi át (Öe. 48. §. Öen. 16. §.). Ebből a célból az illetékes kir. közjegyző kilétét szükség esetében tudakozódással köteles megállapítani, ha pedig az tetemes idővesztéseget okozna, továbbítás végett a hagy. bírósághoz küldi a leltárt.

Ha a leltározó a bíróságtól kapta megbizását, a leltárt a bírósághoz terjeszti be. (Öe. 48. §. Öen. 16. §.)

Ha a leltározót a kir. közjegyző közvetlenül kereste meg: a leltárt megkereső kir. közjegyzőnek kell bemutatni.

A pü. igazg. kérelmére felvett leltárat, ha a hagy. eljárást sem hivatalból, sem kérelemre nem kell megindítani, a kir. közjegyző eredetiben megküldi a megkereső pü. igazgatóságnak.

A kir. közjegyző az általa felvett, hozzá beterjesztett vagy a bíróság által hozzá küldött leltárat, ha azt nem a pü. igazg. kérelmére vették fel és ha a hagy. tárgyalást sem hivatalból, sem kérelemre nem kell megindítani, az illetékes m. kir. adóhivatalnak

(Bpsten az illetékkiszabásra ill. adófelügyelőségnek) eredetiben szintén megküldi azzal a megjegyzéssel, hogy ha a bíróságnak vagy neki, mint birói kiküldöttnek utóbb esetleg bármilyen célból szüksége lenne a leltárra: a m. kir. adóhivatalnak (adófelügyelőségnek) azt a bíróság vagy az ő megkeresésére haladéktalanul vissza kell küldenie.

10. Értékneműek beküldése és őrizetbe vétele (kezelése) a kir. közjegyzőnél.

A kir. közjegyző hivatalból való leltározás esetén a leltárral együtt hozzá beküldött értékeket, — amelyekről a leltározó két példányban jegyzéket terjeszt be, — átveszi és a jegyzék egyik példányát az átvételt tanúsító záradékkal ellátva visszaküldi a leltározónak.

A kir. közjegyző a hozzá akár a leltárral egyidejűen, akár máskor külön beküldött értékekről a C. minta szerinti letéti naplót ír és a letéti napló számát a letétre vonatkozó minden iratra rájegyzi.

Minden naptári évben külön letéti naplót kell készíteni. Az év végén még fennálló azokat a tételeket, amelyek a múlt évi naplóba voltak bejegyezve, a folyó évi napló bezárása után ennek a naplónak a végére kell átvezetni. Ilyen módon mindig csak két naplóba kell bejegyzéseket tenni.

A kir. közjegyző a hozzá bármikor küldött hagy. értékeket rendszerint maga őrzi s a bírósághoz birói rendelkezés nélkül csak akkor terjeszti be, ha a hf. ívet is be kell terjesztenie, de még ilyen esetben is csak akkor, ha szükségesnek mutatkozik. Nem kell tehát rendszerint beterjesztenie még akkor sem, ha az ügy áttételének vagy a hagy. külföldi állam részére kiadásának van helye, hanem meg kell várnia, hogy a bíróság a szóban levő vagyontárgyaknak közvetlen megküldésére vagy egyéb intézkedésre nem utasítja-e. Birói vagy közjegyzői letétbe teheti azonban a kir. közjegyző a hozzá küldött értékeket, ha rendkívüli értékük vagy más körülmény miatt őrzésükre nem vállalkozik.

A kir. közjegyző a hagy. készpénzt, — ha a felek érdekében célszerűnek látja — a hagy. nevére megbízható *pénzintézetnél betétként* elhelyezheti. Birói vagy közjegyzői letétbe helyezés helyett ilyen pénzintézetnél őriztetheti a hagy. értékeket is.

A kir. közjegyző mindegyik hagy. pénzt és más értékeit elkülönítve, úgy köteles őrizni, hogy bármikor nyomban meg lehessen állapítani, hogy mind megvannak-e.

V.

Az örökösödési bizonyítványokról.

Az öröklés után szerzett jogok igazolása vagy

1. *hivatalos* rendes tárgyalási, vagy

2. *kivételes* u. n. hirdetményi (Öb. kiadása iránti kérvényi) eljárás igénybevételével történik.

A *hivatalos* rendes tárgyalási eljárás melletti rendezés, az örök. eljárásnak feltétlen *hivatalból* való megindítása eseteiben (Öe. 2. § 1—4. p.) és még akkor nyer alkalmazást, ha az érdekeltek azt kérelmezik, — (Öe. 3. §.) avagy ha a kizárólag önjogu örökösök az örökhagyó halálától 3 hónap elteltével a hagyatékhöz tartozó ingatlanra az örök. elj. megindítását nem kérték. (feltételes hivatalbóli eljárás Öe. 4. §.)

A *kivételes* u. n. hirdetményi (Öb.) eljárás pedig akkor érvényesül, ha a kizárólag önjogu örökösök ehhez folyamodnak, vagyis az „Öb“ kiadását kérik.

Ezt a *kivételes* (hirdetményi) eljárást vagyis az „Öb“ intézményét Öe-unk a hazai jogunkban gyökerező „ipso jure“ öröklés rendszerének és az önjogu örökösök rendelkezési szabadságának érvényesülése érdekében tartotta fenn, indokolva ezt még azzal is, hogy az önjogu örökösök öröklés után szerzett jogaik igazolása, tkvi bejegyzése végett *egyszerűbb eljárási* alakot választhassanak s így *rövidebb és kevésbé költséges* uton érhessék el céljukat.

Ez a jogfenntartás azonban ingatlanos hagyatékoknál korlátozva van a fentebb említett 3 hónapi határidővel — a telekkönyv rendezettsége végett.

Ami az „*ipso jure*“ öröklés elvét illeti, az véleményem szerint nem szenvedne sérelmet akkor sem, ha a kizárólag önjogús ingatlanos hagyatékokra nézve is azonnal az örökhagyó halála után hivatalból indulna meg az eljárás, mert hiszen az „*ipso jure*“ öröklés lényegében véve csak azt jelenti, hogy az örökösök minden hatósági beavatkozás nélkül szerzik meg — törvény erejénél fogva az örökséget és ugyanigy azt birtokba is vehetik, ezt a jogukat pedig az önjogu örökösök a hivatalból megindítandó eljárás mellett is szabadon gyakorolhatják.

Figyelemre méltó szempont az önjogu örökösök szabad akaratának érvényesülése abban az irányban, hogy a két eljárási alak vagyis a hivatalos rendes tárgyalási és a kivételes hirdetményi közül a nekik tetszőt szabadon választhassák 3 hónap alatt.

Ez a szabadság azonban csak papírjog. Száz eset közül egy-nél többen nem érvényesül. Nem érvényesülhet már azért sem, mert az érdekelt örökösöknek fogalmuk sincs arról, hogy öröklés útján szerzett jogukat kétféle alakban is érvényesíthetik. De annál inkább tudnak erről azok a többnyire a szakértelem nélküli, felelőtlen elemek, akik ebből maguknak vagyoni előnyt szereznek. Ezek ösztönzik és rábirják az érdekeltet arra, hogy hagyatéki ügyeiket „Öb“ iránti kérvénnyel rendezzék.

Nem a feleknek használ ez a 3 hónapi szabadság, hanem a zugirászoknak s általában azoknak, akik állítólag a felek érdekében az „Öb“ kiadására irányuló kérvények készítésével foglalkoznak.

Ezeknek kell a 3 hónapi feltételes szabadság, hogy ezalatt szabadon üzérkedhessenek a „nép érdekében“.

És itt joggal kérdezhetjük: szabad-e a szabadság jelszava alatt az érdekelt örökösök ezekben a nagy jelentőségű ügyekben a zugirászok garázdálkodásának kiszolgáltatni?

Mi szükség van itt a 3 hónapi nyilvántartási várakozási időre? Hiszen ezalatt a rendes tárgyalásos eljárás mellett az ingatlan jogi forgalomra képes állapotba helyeztetnék, amelynek köz- és magán-gazdasági előnyei elvitathatlanok. Avagy a hagyatéki vagyis az örökhagyó nevében bejegyzett ingatlan gyors átírása nem birna annyi értékkel, hogy az örök. eljárás ilyen esetben is éppen úgy mint a különös jogi oltalomra szorulóknál (Öe. 4. § 1—4. p.) hivatalból azonnal megindíttassék?

Egyébként még szigorúan vett jogi etikai szempontból sem áll meg a felek rendelkezési szabadságának védelme, mert az egyéni jogból eredő s szabadságnak a közérdekben álló korlátozása nem változtatja meg a jog belső lényegét.

Ezt a 3 hónapi árnyék jogot és szabadságot, — mely csak zavart és bajokat okoz, melynek szükséges voltát még a jogász is csak nehezen érti meg, — meg vagyok róla győződve — örök. eljárásunk legközelebbi reformja ki fogja küszöbölni és pedig annál is inkább, mert számtalanszor kimutattuk és bizonyítottuk is, hogy a hirdetményi eljárás nemcsak avatatlan felelősség nélküli elemek,

hanem szakértelmes felelős képviselő beavatkozása mellett is hátrányos és káros a felekre nézve.

Ugyanis: nem helyálló azon indokolás, hogy a hird. eljárás egyszerűbb volna, mert a kizárólagos öröklési jog, a hagyatéki vagyon állaga, értéke, az osztályos egyezség megállapítása és igazolása végett egész tömegét kell beszerezni a hivatalos iratoknak, — különösen akkor, ha az „Öb“ kiadását több örökös kéri. Nem is rövidebb, nem is gyorsabb ez az eljárás, mert az örökhagyó halálától számítandó 3 hónap eltelte előtt nem lehet kiadni az „Öb“-t, — holott a hivatalos rendes eljárásban az esetek többségében (leszármazók öröklésénél) 3 hónapon belül is meghozható az átadó végzés s ezzel az eljárás gyors befejezést nyer.

Nem is olcsóbb ez az eljárás a hivatalos rendes eljárásnál, mert az okmányok bélyeges beszerzése is megdrágítja, eltekintve attól, hogy a „magán munkás“ szabadon sarczol, míg a kir. közjegyző díjátalánya nagyon is mérsékelt.

Kétségtelen az is, hogy az „Öb“ iránti kérvények sok felesleges munkával terhelik meg a bíróságot, illetőleg ezentul a kir. közjegyzőket is — a 3 hónapi nyilvántartáson felül különösen az által, hogy az ilyen ügyekben — ritka kivétellel — szakértelem nélküli, felelőtlen közegek tevékenykednek, akik a hiányosan felszerelt, helytelenül szerkesztett kérvényekkel, osztályos egyezségekkel, ezek hiányainak pótlása végett visszautasításokkal sok nehézséget okoznak és temérdek időt kötnek le.

Az ilyen öröklés útján szerzett jogok tanúsítása nem is bírói, hanem közjegyzői funtkio.

Jogi biztonsági tekintetektől sem felel meg a követelményeknek a hirdetményi eljárás, — mert a halálesetfelvételek nem képezik egymagukban véve — biztos alapját az öröklési jog igazolásának. Ugyanis: előfordult már többször, hogy a kiskorúakat nagykorúnak irták be, a valódi törvényes örökösököt, kihagyták, vagy olyanokat irtak be törvényes örökösül, akik nem voltak azok.

Gyakran eltitkolhatják a végrendeletet is és kijátszák az érdekelt örökösököt és hagyományosokat.

A hirdetményi felhívás pedig nem szolgálja azt a célt, amelyért rendszeresítve lett, mert azt kevesen olvassák, de legkevésbé az érdekeltet.

De nem nyújt megbízható rendezést a hirdetményi eljárás a hagyatékhoz tartozó ingatlanok, a telekkönyvek rendezettsége és

rendben tartása tekintetében sem, mert egyfelől ennek keretében az Öe. 67—70. §-aiban szabályozott rendezés nem érvényesíthető, — másfelől egyes ingatlanok (különösen kisebb parcellák) kimaradnak, kihagyatnak és később válik szükségessé örök. eljárás alá vonásuk.

Mindezek után felvethetjük a kérdést van-e szükség egyáltalában és ha van, miért van a hird. elj., az „Öb“ intézményének fenntartására a mai alakjában?

Az indokul felhozott „szabadság“ csak akkor birna jelentőséggel, hogyha a két eljárási alak közül a hirdetményi nagyobb előnyöket biztosítana a feleknek, mert tulajdonképpen ez tartatott fenn az önjogú felek kedvéért, de mikor ez a hird. elj. hátrányosabb mint a hivatalos rendes tárgyalási eljárás: akkor a szabad választás egy hátrányosabb eljárás tekintetében a felekre nézve egyenesen káros.

Ezek után átlérve az Öe. az Öen. és Öenr. kereteiben az „Öb“ intézményének módosított szabályozására, — azt az alább következőkben ismertetem.

A.

Az „Öb“ kiadásának kérelmezésére jogosultak.

1. Az „Öb“ kiadása iránti kérelmet csak akkor lehet előterjeszteni, ha az öröklésre jogosultak mindnyájan önjogúak.

Gondosan meg kell tehát vizsgálni a kérelmet:

a) azon szempontból, hogy a törvényes örökösök sorában nincsenek-e kiskorúak, gondnokoltak, — egyáltalában, hogy az Öe. 2. §-ának 1—4. pontjaiban írt esetek nem forognak-e fenn:

b) azon szempontból is, hogy az örökösök (utóörökösök, kötelesrészre jogosítottak) már az örökhagyó halála időpontjában önjogúak voltak-e?

Ugyanis: a később bekövetkezett nagykorúsítás — elő szokott fordulni, de ez nézetem szerint — nem vehető figyelembe, mert ha az önjogúság az örökhagyó halála időpontjában nincs meg, akkor ilyen esetben az eljárás azonnal automatikusan hivatalból indul meg és ezen a későbbi ügyeskedésekkel előállított nagykorúság, — habár a 3 hónapon belül történő kérvény beadásakor már meg van is, — nem változtathat...

Sőt megtörtént már az is, hogy kiskorú örökösök érdekében kértek „Öb“-t, sikerrel az „Öe“ 99. §. 1 bekezdésében írt világos rendelkezés ellenére. (kir. kjzók közlönye 1927. évfolyam 7. szám 293. lap.)

2. További feltétel, hogy az önjogú örökösök, utóörökösök — vagyis akiket öröklési igény illet — stb. az osztályt mindnyájan egyértelműleg akképen állapítsák meg, hogy közöttük többé az örökségre nézve vitás kérdés ne maradjon, — tehát valamennyi öröklési igénnyel bírónak teljes megegyezése megkívántatik. (Öe. 98. §.)

B.

Az „Öb“ kiadása iránti kérvény benyújtásának (szóbeli kérelem előterjesztésének) helye.

1. Eltérőleg az Öe. 99. §-ának első bekezdésében foglaltaktól ezentúl az Öb. kiadása iránti kérvény, nem a bírósághoz, hanem az örök. eljárásra illetékes kir. kjzőhöz lesz benyújtandó. (Öen. 12. §. 6-ik bek.)

Az Öb. kiadása iránti kérelem az illetékes kir. kjzőnél szóval is előterjeszthető. (Öenr. 61. §. 2. bek.)

Hogyha tehát 1928. április 1-én vagy ezen nap utáni időben a bírósághoz érkezik be az Öb. iránti kérvény, ezt az illetékes kir. közjegyzőhöz kell küldeni és az figyelembe csak akkor vehető, hogyha az illetékes kir. kjzőhöz az örökhagyó halálától számítandó 3 hónap eltelté előtt érkezik meg; — egyébként ha a hagyatéki tárgyalást a kir. kjző már kitűzte, a kérvény elkésettnek tekintendő és mint ilyen visszautasítandó. (Öenr. 14. §. 2. bek.)

Ugyanez áll azon esetre is, ha a kérvény nem az örök. eljárásra illetékes kir. kjzőhöz nyújtott be.

Itt lehetne szó arról, hogy vajjon a peres és perenkívüli ügyekben követett általános gyakorlat szerint nem volna elegendő a postára adás időpontja? ... Én helyesnek azt tartom, hogy amennyiben a 3 hónap letelt és a kir. kjző ennek következtében már a tárgyalást is kitűzte, akkor a kérvény elkésettnek tekintendő és az érdekelték a késedelmesség következményeit viseljék, mert különben mindig a 3 hónapon túlterjedő, bizonytalan lejárátú időpont nyilvántartásával kellene foglalkozni ami sok zavart idézhetne elő a pontos kjzői ügyvitelben.

A kir. kjző illetékessége ezen eljárásban is első sorban és szigorúan vizsgálendő és ennek alapján a szükséges intézkedés nyomban megteendő.

C.

Az Öb. kiadása iránti kérvény benyújtásának (szóbeli kérelem előterjesztésének) ideje.

Az Öe. 99-ik §-ának utolsó bekezdésében foglalt azon rendelkezés folytán, hogy az „Öb“ kiadásáért kérelmet mindaddig be lehetett adni, míg a hagy. bíróság a 4. §. alapján az örök. eljárást hivatalból meg nem indította, azt a gyakorlatot követték, hogy amennyiben a bíróság bármi okból az örök. eljárást még nem tette folyamatba: az „Öb“ iránti kérvénynek az örökhagyó halálától számítva évek múlva is helyt adott.

Ezt a helytelen rendelkezést hatályon kívül helyezte az Öen. 12. §-ának utolsó bekezdése. Nem elég szabatosan és tökéletesen ugyan, — de a gyakorlat majd ki fogja küszöbölni a 3 hónapi határidő határozatlanságát, mely határozatlanság abban mutatkozik, hogy 3 hónapi határidő letelte folytán is csak akkor nem lehet „Öb“ kiadását kérni, ha a kir. kijő már határnapot tűzött a tárgy. tárgyalására.

Ha tehát nem tűzött ki a kir. kijő 3 hónap leteltével a tárgyalásra határnapot: akkor az Öb. iránti kérvény — bár letelt a 3 hónap — még mindig beadható és elfogadandó volna. Az Öen-nak ezen a fogatékos rendelkezésén a gyakorlat úgy fog segíteni, hogy a kir. kijő a 3 hónap leteltével elrendeli a leltározást és ezzel egyidejűleg a tárgyalási határnapot is kitűzi akképen, hogy addig a leltár beérkezhesék és a tárgyalási határnapról a leltározót is értesíti, hogy a tárgy. napjáig a leltárt mindenestre beküldhesse. (Öenr. 14. §. 3. bek.)

E helyen azonban az „Öb“-okkal üzött szertelen visszaélések igazolásául fel kell említenem, hogy volt olyan eset már, amikor a hf. iv az „Öb“ kiadása iránti kérelemmel egyidejűleg egy és ugyanazon napon lett a községi előjáróság által a hagy. bírósághoz beterjesztve amint ezt a bíróság végzése indokolásában megállapította és mégis elrendelte az „Öb.“ kiadását azon az alapon, mert az „Öb“ kiadása iránti kérelem mindaddig beadható, amíg az Öe. 4 §-a értelmében az örök. elj. hivatalból meg nem indította. (Kaposvári kir. törvényszék Pkf. 3976/4/1926. sz. végzése.)

Igy kerüli meg a gyakorlat a nem eléggé szabatos törvényt. Sapienti sat.

D.

A hirdetmény kibocsátásának feltételei; a kizárólagos öröklési jog igazolása; kérvény felszerelése stb.

A bíróság az „Öb“ iránti kérelem alapján csak akkor bocsátja ki a hirdetményt, ha az „Öb“ kiadását kérő felek kizárólagos örökösödési jogát az előterjesztett adatok és bizonyítékok alapján igazolva látja és hogyha az Öb. iránti kérvény kellően fel van szerelve, — nevezetesen: ha több örökös kérvénye mellett az okirathoz foglalt egyezséget is bemutatják és az örökhagyó nevén álló ingatlanok hitelesített tkvi kivonatát esetleg a végrendelet nem létét igazoló bizonylatot is csatolják.

Azonban sem az Öe. sem az Öen. (Öenr.) nem határozza meg közelebbről, hogy mi módon kell igazolniok a kérelmezőknek azt:

- 1., hogy *önjogúak* (korlátlan cselekvési képességgel bírnak),
- 2., hogy az örökség *kizárólag* őket illeti,
- 3., hogy végrendelet nem maradt és ha maradt annak kihirdetése megtörtént és azoknak a feltételeknek, melyektől öröklési joguk függővé van téve, eleget tettek.

Ezekből következik, hogy a kir. kijő és a bíróság minden ilyen ügyben szabad mérlegelés alapján állapíthatja meg a törvényszerű tények bizonyítására előállított bizonyíték elfogadhatóságát.

Minthogy pedig az örökösödési bizonyítvány kiadása iránti kérvényi eljárás egy „*kivételes eljárás*“, ezen kivételes eljárásban a kir. kijőnek és a bíróságnak a bizonyítékokat a legszigorúbb mérlegelés tárgyává kell tenni, hogy így a feleknek az örök. ügyekhez fűződő vagyoni érdekeit megoltalmazza, a perlekedéseknek pedig elejét vegye. Különösen indokolt az ügyeknek teljes szigorral való megbírálása ott, ahol tapasztalat szerint avatatlan kezek működnek — ahol a zúgírást akar garázdálkodni.

Mindenekelőtt különbséget kell tennünk, hogy törvényre, — avagy végrendeletre alapított öröklési jog igazolásáról van-e szó.

A törvényre alapított öröklési jog igazolása végett ki kell mutatni:

- a) az öröklési jog alapját képező családi kapcsolatot és hogy más örökös, — aki egyenlő fokon konkurrálna vagy a kérelmezőt az öröklésből kizárná, — nem maradt;
- b) hogy végrendelet vagy örökösödési szerződés nem maradt.

Törvényes öröklés igazolására — egészen a testvérek és ezek leszármazói öröklési jogára nézve is, — ha eziránt kétség nem forog fenn, — a mai birói gyakorlat szerint az Öe. 55. §-ának 2. pontja értelmében elegendő a hf. ív ha a törvény hatályterületén és abban a községben vették fel, amelyben az örökhagyónak utolsó rendes lakása volt. Más esetekben a családi összeköttetést anyakönyvi kivonattal vagy más teljes hitelű okirattal (családi értesítő) kell bizonyítani.

A hf. ív azonban szigorúan véve csak a hagyaték tárgyalás keretében képezhetne az Öe. 55 §-ának 2. pontja értelmében elegendő bizonyítékot, amikor is a kir. kiző közbenjöttével tartott szóbeli tárgyaláson biztosan kipuhathatók az örökösök, — de nem az Öb. iránti eljárásban.

A hf.-ek ugyanis egyrészt gyakran hiányosak, nincsenek törvényszerűen felvéve, aminek oka az, hogy a hf. közegek szakértelmét az abban felveendő tények különösen az örökösök törvényszerű megállapítása — túlhaladja; — másrészt pedig egyszerű bemonadás alapján készíttetnek és így a családi kapcsolat, az öröklési jog igazolására nem mindig nyújtanak alkalmas bizonyítékot.

Ha pedig a hf. ív vagy egyéb körülmények arra mutatnak, hogy végrendelet maradt volna és ilyen nem lett előmutatva illetőleg az állítatik, hogy végrendelet nem maradt: úgy ez a körülmény is hitelt érdemlőleg kimutatandó lesz.

Végrendeleti öröklés esetén kimutatandó volna, hogy a végrendelet a törvényben megszabott kellékekkel el van látva, hogy az kihirdetett, hogy azon végrendeleti feltételeknek, melyektől az öröklési jog függővé van téve, — eleget tettek.

Ha örökösökön kívül köteles részre jogosított is van, úgy ennek is hozzá kell járulni a kérvényhez — amint ez az Öe. 99. §-ának 4. bekezdésében megszabva van.

Minden esetben betérjesztendő azonban, — ha egynél több örökös kéri az „Öb“ kiadását, a kiegyezett örököstársakkal létrejött okiratba foglalt egyezség, — melynek alakilag és tartalmilag helyesnek, törvényszerűleg kiállítottanak s így teljes bizonyítékot nyújtonak kell lennie.

A kir. kizőnek ezt az egyezséget tüzetes birálat alá kell venni, — összehasonlítani a benne foglalt megállapodásokat a vonatkozó többi iratokkal (hf. tkvi kivonat, esetleg a végrendelettel, adóérték-

bizonyítvánnyal stb.) és ha ellentétet talál: ennek megfelelően kell intézkednie.

Nem helyes az Öen. azon rendelkezése, hogy az ilyen örökösödési osztályos egyezségeket csak okirati és nem közokirati alakhoz kötötte, — mert ezek az örökösödési osztály egyezségei olyan jogügyletek, melyek egész családok és néha nemzedékek vagyoni jogi viszonyainak rendezésére kiható fontos jogi jelentőséggel bírnak, tehát jogbiztonsági okokból hiteles jogi szakértői védelem alá lettek volna helyezendők; aminthogy az okirati kényszerről szóló törvényjavaslatban és a napokban közzétett magánjogi törvénykönyvünkben ez már bennfoglaltatik. (2127. §.)

Ha csak egy örökös kéri az Öb-t, akkor is meg kell vizsgálni, hogy a kizárólagos öröklési jog elfogadhatóan igazolva, — a kérvény kellően felszerelve és kiállítva van-e?

Az „Öb“ iránti kérvény kellő felszereléséhez tartozik az is, hogy ahhoz az **adóértékbizonyítvány is mellékeltessek**. Szükséges ez azért, mert különben a hagyatéki ingatlan törvény szerinti értékét biztosan megtudni nem lehetne, ennek hiányában pedig sem a hirdetmény hirlapi közzétételének esete, sem a kiző díj összege határozott megállapítást nem nyerhetne. E tekintetben pedig az érdekeltek előadásán nyugvó, a kérvényben vagy egyezségben előforduló érték beállítás — egymagában véve biztos alapul nem fogadható el.

E helyen meg kell jegyeznünk még a következőket:

a), hogy az „Öb“ kiadása iránti eljárásban *leltározásra*, — vagyis külön leltárra *nincs* ugyan *szükség*, de a hagyaték az érdekeltek részéről illetékkiszabás végett az illetékes adóhivatalnak (Bpsten az illetékes adófelügyelőségnek) az örökhagyó halálától számítandó 90 nap alatt törvényes következmények terhe mellett bejelentendő és ennek megtörténtét célszerű az „Öb“ iránti kérvénynél az adóhivatali iktatási számmal együtt előterjeszteni, — nehogy kétszeri illetékezés történjék; —

hogy sem az ingatlanhagyományos, sem az örökhagyó özvegye, sem pedig az utóörökösök hozzájárulása nem szükséges az Öb, kiadása iránti kérvényhez; ilyen esetekben azonban az előbbieik joga tkvileg bekebelezendő, az utóbbiaké (utóörökösöké) feljegyzendő lesz, — hacsak az utóbbiakra nézve az örökhagyó másként nem intézkedett volna; —

c). hogy ezen kivételes eljárás keretében, — mely a törvény

szelleme szerint csak a tiszta, egyszerű, sima öröklési esetek rendezésére irányuló és amelynél csak meghalt személy (örökhagyó) hagyatéki vagyona és nem még az élő személyé vonható rendezés alá, amint ez az „Öb“ fogalmában is kifejezésre jut: az Öe. 60., 67—70., 94., 95. §-aiban (osztály alá bocsátás, hagyatéki ingatlanok tkvi állapotának tisztázása, hagyatéki ingatlanok elidegenítése, elárvereztetése,) alkalmazást nem nyerhetnek és pedig annyival is inkább, mert azokról sem az Öe. X-ik fejezete, sem az Öen. VI-ik fejezete meg nem emlékezik, — ellenben az Öe. VI-ik fejezete a tárgyalás rendén intézendők közé sorolja ezeket.

E.

Az „Öb“ iránti kérvény elintézésének módjai.

Az Öen 13. §-a az „Öb“ iránti kérelem elintézésének háromféle módját állapítja meg u. m.:

1. a **kiegészítést**, 2. az **elutasítást**, és 3. a **teljesítést**.

ad. 1. Akik az Öb. iránti kérvényekkel foglalkoztak, azok tapasztalatból tudni fogják, hogy ezek kisebb hiányok vagy hibák miatt, különösen az osztályos egyezségek, tkvi adatok, felszerelések, elírások, tévedések tekintetében gyakran fognak kiegészítésre szorulni. Ezeket az eseteket eleve felsorolni változataik sokfélesége miatt nem lehet, de esetenként elbíráthatók lesznek.

Igen értékes segítséget nyújt ezek tekintetében közérdekű szempontoktól vezéreltetve az Öenr. 57. §-a, mely lehetővé teszi, hogy amennyiben a kérvény könnyen végrehajtható módosítás, *kiegészítés* vagy pótlás után teljesíthető: a kir. kiző az érdekeltek meghallgatása mellett, azok hozzájárulásával mindezekről intézkedhetik és evégből a feleket beidézheti.

Ha azonban a felek nem jelennek meg, vagy a kiegészítést, pótlást nem teljesítenék, az iratok indokolt határozati tervezettel a bírósághoz beterjesztendők. Ilyenkor a bíróság határoz a továbbiakra (kiegészítés vagy elutasítás) nézve.

ad. 2., Az **elutasítás** esete nagyobb hiányok, — hibák, — törvényellenes esetekben, — ideértve az elkésés, az illetéktelenség eseteit is — fog előfordulni, amikor is a kir. közjegyző az iratokat indokolt határozati tervezettel ellátva beterjeszti a bírósághoz. Ha a bíróság a kérelmet jogerősen elutasította és örök. eljárásnak van helye, az iratokat további eljárás végett a kir. közjegyzőnek kiadja.

ad. 3. Ha a kir. közjegyző úgy találja, hogy a kiegészítés

megtörténte után vagy kiegészítés elrendelése nélkül helye van a *kérelem teljesítésének*, — a további intézkedéseket ideértve a hirdetmény kibocsátását is — az Öen. 13. §-a rendelkezései értelmében maga teszi meg és amennyiben a hirdetményi határidő alatt nála igényt nem jelentettek, — az iratokat az Öe. 101. §-ában megszabott módon elkészítendő elintézési tervezettel (örökösödési bizonyítvány) annyi példányban, amennyire a bíróságnak, mint fogalmazványra és kiadmányokra szüksége lesz — elkészíti és beadja a bíróságnak.

Az Öb.-ra az Öen. 82 és az Öenr. 52—54. §-ai alkalmazást nyernek.

Mint hogy az „Öb“-t az örökhagyó halálától számítandó 3 hó eltelte előtt nem lehet kiadni, ez okból úgy tűzse ki a kir. kiző a hirdetményi határidőt, hogy az a 3 hó eltelte előtt le ne járjon.

Hogylia pedig a hirdetményi határidő alatt igényt jelentettek be, a netalán szükséges leltározás iránt való intézkedés mellett a kir. kiző tárgyalást tart.

F.

Az „Öb.“ *határozati és elintézési tervezetét ingóságokra, jogokra* vagy oly ingatlanokra, melynek tulajdonjoga az örökhagyó javára telekkönyvileg nincs bekebelezve, valamint a *hagyományi bizonyítvány* határozati és elintézési tervezetét is az Öe. 99. §-ában és Öen. 13. §-ában előszabott feltételek és eljárás után az Öe. 104—106. §-ai rendelkezései értelmében a kir. kiző készíti el — és adja be a bíróságnak.

* * *

Az Öb. intézésével új munkakörbe léptünk, — olyanba, aminőben eddig nem működünk.

A rendes tárgyalási szóbeli eljárással szemben írásbeli eljárás lesz ez, amelyben a felekkel rendszerint nem érintkezünk, — csak kivételesen akkor, ha az Öb. kérvény kisebb kiegészítésre szorul.

Alkalmunk lesz megismerkedni ezzel az intézménnyel, ennek előnyeivel, hátrányaival, — az eljárásban előforduló különféle esetekkel, a kérvények, az osztályos egyezségek esetleges fogyatékaival és a visszásságokkal is úgy, hogy az ezekből leszűrt eredményeket majd alkalmas helyen és időben örökösödési eljárásunk tökéletesebbítésére használhatjuk fel.

Számolnunk kell azzal is, hogy birói referensek leszünk különösen nagy erkölcsi felelősséggel, mert a kir. kizótól alapos, lelkiismeretes munkát vár mindenki.

Kivánatosnak tartanám, hogy úgy az „Öb.“ mint egyéb ügyekben felmerülő vitás kérdések elintézésénél — legalább is addig, amíg a gyakorlat főbb irányokban ki nem alakul, — az összhangzó működés érdekében a kir. kiző a referens biróval előzetesen beszélje meg a tennivalókat, mert ennek révén a felekre csak haszon hárulhat.

Közérdekű, hasznos szolgálatot tennének kartársaink azzal is, ha a gyakorlatban felmerülő mindennemű vitás vagy érdekes eseteket közölnének lapunk hasábjain, avagy feldolgozás végett beküldenének lapunk szerkesztőségéhez.

E felelősségteljes, nehéz munkánkért remélhetőleg kárpótlást fogunk találni a következő eredményekben:

a), hogy közelebb hozhatjuk magunkhoz a hagyatékban érdekelt feleket, — az esetleg szükségessé váló kiegészítések és meghallgatások révén;

b), hogy a közönség körében gyökeret fog verni az a tudat, hogy a hagyatéki ügyeket kir. kiző közbenjövete nélkül intézni nem lehet és ennek következtében remélhetjük, hogy az örök. ügyek a kir. kizői irodákban fognak koncentrálni és az érdekelt felek a kir. kizőt közvetlenül sürűbben fogják felkeresni;

c) hogy a felelőtlen jogi szakértelem nélküli közegek Öb. kiadása iránti káros tevékenysége lassan, de biztosan meg fog szűnni;

d) hogy munkálkodásunk az egész örök. eljárást gyorsabbá, egységesebbé, jobbá tenni és a bírósági munkaterhet tetemesen csökkenteni fogja;

e) hogy az Öb. intézésének sokrétű és felelősségteljes munkálataiért, valamint az örök. elj. előkészítő szakában végzett cselekményekért is (leltározás, telekkönyvi kijegyzés, hitelesítés, végrendelet kihirdetés stb.) megfelelő díjazásban fogunk részesülni.

* * *

Meg vagyok győződve arról, hogy a novellát nemsokára örök. eljárásunknak olyan reformja fogja követni, aminőt már régóta várunk, amely az összes nem vitás hagyatéki ügyeket elejétől végig önállóan és vagy egészen függetlenül a bíróságtól, — vagy csak

éppen a legszükségesebb felügyeleti függés mellett a kir. kizők hatáskörébe fogja utalni.

Igen fontos most az Öen. életbelépte küszöbén az, hogy az abban reánk rótt feladatokat a bírósággal és közig. közegekkel mindig teljes összhangban pontosan végezzük, hogy így munkánk-nak biztos sikere legyen az Öen. által kitűzött cél elérésére és megvalósítására.

Ezt a munkát követeli tőlünk karunk tekintélyének, intézményünk presztizsének gyarapítása.

Az áldozatkész hazafias munka iránti kötelesség elevenen él bennünk, — „karunk erős, szívünk emelkedett“ — a siker nem maradhat el.*

Az új örökösödési eljárás és a kir. közjegyzői kar.

Írta: **Sárffy Andor dr.** az igazságügyminiszteriumban alkalmazott kir. törvényszéki bíró.

Az emberi lélek egyik tragikus sajátsága, hogy amíg valamely kívánság be nem teljesült, nagy értéket tulajdonítunk beteljesedésének, mikor aztán kívánságunk megvalósult: értéktelennek, néha még átkosnak is tartjuk az új állapotot.

Igy járt a közjegyzői kar az örökösödési eljárás novellájával. Évtizedekig sürgette, hogy az örökösödési eljárásban az eddiginél szélesebb működési kört kapjon. Mikor azután az 1927. IV. törvénycikk ezt a kívánságot nagyrészt teljesítette: olyan hangok hallatszanak, hogy az új állapot csak teher a közjegyzőség vállán, nem jelent semmiféle jót, de jelent ezerféle rosszat: sok új munkát, kevés új érdemleges feladatot, lealacsonyító helyzetet, tekintély csorbulását, kevés önállóságot, csekély munkamentesítést a bíróságoknak, nagy megterhelését a kir. közjegyzői karnak.

*Egyebekben az egész anyagra kimerítő tájékoztatást nyújt dr. *Telmann Sándor* pécsi kir. közjegyző-helyettes most megjelent kiváló könyve, amelyet az örökösödési ügyekkel foglalkozóknak melegen ajánlhatunk, s amely a szerzőnél megrendelhető: ára 30 pengő.

Nézzünk szembe ezekkel a panaszokkal. Kezdjük talán a kir. közjegyző önállóságának állítólagos hiányával.

Igaz, az új törvény nem változtat azon a helyzeten, hogy a közjegyző az örökösödési eljárásban bírói kiküldöttként, átruházott hatáskörben jár el. Ezzel szemben vannak a közjegyzői karban sokan, akik azt tartják, hogy az örökösödési ügyek intézését a közjegyző önálló hatáskörébe kellene utalni, a bíróságnak pedig csak akkor kellene az örökösödési ügygel foglalkoznia, ha valamelyikben perre utasításra van szükség, vagy a felek valamelyike jogorvoslatért fordul a bírósághoz.

Mint jogászokhoz illik, vessük fel először azt a kérdést, milyen jogalapon áll ez az igény. Azon az alapon-e, hogy ez a megoldás felel meg a közjegyzői intézmény alapgondolatának úgy, ahogyan ez jogunkban él, vagy pedig azon az alapon, hogy ez a változtatás az intézmény mai alapgondolatának megváltoztatása volna ugyan, de ez a megváltoztatás kívánatos, célszerű, a közérdeknek megfelelő.

Erre a kérdésre a válasz rendszerint az, hogy a kívánt változtatás a magyar közjegyzői intézmény alapgondolatának felel meg és csak a közjegyzőség fennálló ügykörének logikus kiépítése volna. A közjegyző legsajátabb ügyköre ugyanis a ténytanúsítás. A hagyaték átadása pedig ezen felfogás szerint nem egyéb, mint tanúsítása annak, hogy az örökösök milyen egyezséget kötöttek. A közjegyzői intézmény alapgondolatába ütközik tehát az a mostani jogállapot, amelyen az új törvény sem változtat, hogy a hagyaték átadása bírói határozattal történik.

Nem akarjuk mindazt megismételni, amit ezzel a felfogással szemben a törvény álláspontjának védelmére már egy esztendővel ezelőtt bőven kifejtettünk, az Ügyvédek Lapjának múlt évi 5. számában. Csak röviden foglaljuk össze eme cikkünk két főérvét. Az egyik az volt, hogy a hagyaték átadása végett nem elég azt tanúsítani, hogy B, C és D az A hagyatéka tárgyában osztályegyezséget kötöttek, hanem meg kell állapítani azt is, hogy A örökhagyó meghalt, hogy utána végrendelet nem maradt, hogy egyetlen élő gyermeke B, hogy rajta kívül volt még egy — és nem több — gyermeke, ki őt megelőzően meghalt C és D unokák hátrahagyásával, stb., stb. Mindezek közül a tények közül a közjegyző csak azt az egyet észlelte;

hogy B, C és D egyezséget kötöttek előtte, ténytanúsító hatáskörében tehát, csak ezt állapíthatná meg. A többi tényt már nyomozás útján megszerzett adatok alapján következtetéssel kell megállapítani, az ilyen megállapítás pedig már fogalmilag egészen más, mint a ténytanúsítvány. — Másik főérvünk pedig az volt, hogy a hagyaték átadásához nem elég a tények ismerete, hanem meg kell állapítani a tények jogi következményeit is, mert ahhoz a tényálláshoz, hogy A végrendelet nélkül meghalt egy élő gyermeknek és egy előtte elhalt gyermeke gyermekeinek a hátrahagyásával: csak a törvény fűzi azt a következményt, hogy utána öröklésnek van helye, és hogy utána éppen B, C és D örökölnék, és így ők a hagyatékról hatályosan egyezkedhetnek. A jogi következmények kimondása pedig már több mint *ténytanúsítás*, sőt több általában a *tény-megállapításnál* is. Több még akkor is, ha egészen elemi jogi ismereteket kíván, nem is beszélve azokról az esetekről, amikor nem ilyen egyszerű annak a megállapítása, hogy kik azok, akik a hagyaték tárgyában egyezséget köthetnek.

A hagyaték átadásának a kir. közjegyző hatáskörébe utalása tehát nem felelne meg a magyar közjegyzői intézmény mostani alapelveinek, hanem éppen azoknak lényeges megváltoztatása volna. Ha tehát a közjegyzői kar ezt a megváltoztatást kívánja, ezzel nem ténytanúsító ügykörének kiépítését sürgeti, hanem perenkívüli joghatósággá akarja a közjegyzői intézményt *átalakítani*, amely jogosult legyen tényeknek következtetés útján való hiteles megállapítására és tények jogkövetkezményeinek levonására. Hogy ez helyes volna-e vagy nem, megint külön kérdés. Itt csak azt hangsúlyozzuk újból is, hogy a kívánság teljesítése az intézmény alapgondolatától, valamint a bírói joghatóság és a közjegyzői ügykör elhatárolásánál eddig alapul vett elgondolástól lényeges eltérést jelentene.

A közjegyzői intézmény ilyen lényeges átalakítása azonban nem lehetett az örökösödési novella feladata, az ilyen átalakítást, ha azt a törvényhozás helyesnek és kívánatosnak tartja, a közjegyzői törvény reformja alakjában kell megvalósítani.

A közjegyző tehát a hagyatéki ügyeket továbbra is bírói kiküldöttként intézi. Teljes önállóságra tehát nem tett szert. De ha a régi jogállapotot az újjal összehasonlítjuk, azt mégis meg lehet állapítani, hogy a közjegyző helyzete a bírósággal

szemben viszonylag önállóbbá vált, mint amilyen eddig volt. A hagyatéki eljárásra illetékes kir. közjegyzőnek ezentúl nem kell a bírósághoz vinnie az általa felvett vagy nála letett végrendeletet, hanem maga fogja kihirdetni, sőt a legtöbb magánvégrendeletet is ő hirdeti majd ki. Nem a bíróság, hanem ő fogja megállapítani, mikor van helye leltározásnak az olyan esetekben, amikor a községi közeg hivatalból nem leltározott. Nem a bíróság, hanem ő fogja megállapítani, mikor tartson hagyatéki tárgyalást. Az önállóság tehát az eddigi jogállapottal szemben lényegesen kibővült.

A második kifogás az, hogy az új törvény a kir. közjegyzőre még mint önállótlán szervre sem bíz új érdemleges munkakört, annál több olyan kezelési munkát ró rá, amelyet eddig a bírósági iroda végzett. Ezzel kapcsolatos az a további szemrehányás, hogy az új törvény a bírót munkától nem mentesíti, hanem csak a bírósági iroda kezelési munkáját hárítja át a kir. közjegyzőre.

Már a fentebbiekből is kitűnik, hogy ez az állítás nehezen védelmezhető. Elvégre a végrendelet kihirdetése, a leltározás végett való intézkedés vagy az ilyen intézkedésnek a megtagadása, azután annak megbírálása, hogy van-e helye hagyatéki tárgyalásnak: mindez nem kezelési, hanem érdemleges munka. De érdemleges munkát végez a közjegyző akkor is, amikor a halálesetfelvételi íveket és a leltárakat megvizsgálja, kiegészítésük iránt intézkedik, ellenőrzi a községi közegeket, hogy kötelességeiket kellő időben és megfelelően teljesítik-e, gondoskodik az esetleges mulasztások pótlásáról, hibák kijavításáról, stb. A közjegyző vizsgálja meg elsősorban azt is, hogy az örökösödési bizonyítványra irányuló kérelemnek helyet lehet-e adni, ő intézkedik a hirdetmény közzététele iránt, stb. Mindezek igazán pusztán kezelési munkák volnának? Annak az ellenőrzése, hogy biztosítási intézkedésekre nem lett volna-e szükség, ha pedig a községi közeg ilyet foganatosított, helyesen foganatosította-e: szintén nem egyéb egyszerű kezelési munkánál? Nyilvánvaló, hogy mindezek érdemleges munkák. A közjegyző tehát kapott új érdemleges feladatokat, a bíróság pedig mentesült eddigi érdemleges munkájának egy részétől.

Legyen szabad ezek után még azt megkérdezni, hogy mindezek felül miféle más érdemleges munkát lehetne a ha-

gyatéki eljárásban a kir. közjegyzőre bízni? Előre halljuk a választ: nincs semmi szükség hagyatékátadó végzésre, pótolhatná ezt a kir. közjegyző által kiadandó „örökösödési tanusítvány“.

Hogy ez a rendezés a közjegyző önállóságát fokozná, azt kétségbe vonni nem lehet. Hogy helyes volna-e az ilyen rendezés és hogy megfelelő volna-e az „örökösödési tanusítvány“ elnevezés, ezzel éppen az imént foglalkoztunk, erre tehát nem térünk vissza. De most nem erről van szó, hanem arról, hogy az ilyen rendezés jelentené-e azt, hogy a kir. közjegyző érdemleges munkája szaporodott. Válaszunk erre határozottan az, hogy nem jelentené. Az örökösödési eljárásban az érdemleges munka a hagyatéki tárgyalás megtartásával az osztályegység létrehozatalával és írásbafoglalásával befejeződik. Ha ez megtörtént: az eljárás céljához ért. Ezentúl már csak egy érdemleges munka képzelhető: a lefolytatott eljárás felülvizsgálása. A bíróság, amikor a közjegyző eljárását felülvizsgálja, érdemi munkát végez. Ez az érdemi munka lehet felesleges — szerintünk nem felesleges — lehet szükséges, de semmiesetre sem lehet a bíróság hatásköréből átutalni a közjegyző feladatkörébe. Mert a felülvizsgálást természete szerint nem végezheti el az, akinek az eljárása a felülvizsgálásnak a tárgya. Az „örökösödési tanusítvány“ tehát a felülvizsgálatot nem pótolná és egyáltalában nem is lenne érdemleges munka, hanem szükséges vagy szükségtelen befejező formáság.

Eredményünk tehát az, hogy a közjegyző nemcsak, hogy kapott új érdemleges feladatkört, hanem megkapta szinte mindazt az érdemleges munkát, amit az örökösödési eljárásban közjegyző egyáltalában kaphat.

Most még annak a további panasznak kell a szemébe néznünk, hogy az új törvény a közjegyzői kar vállára sok kezelési munkát hárított.

De nem azért, hogy egyszerűen áthárítsa a bíróság munkáját a közjegyző irodájára — ilyen egyszerű teheráthárításnak csakugyan nem sok jogosultsága lett volna — hanem más okokból. Vagy azért, mert a közjegyző új érdemleges munkájával természetszerűleg együtt jár az új kezelési munka, vagy azért, mert az áthárítás kevesebb munkával terheli meg a közjegyző irodáját, mint amennyitől a bírósági irodát mentesíti,

és így az áthárítás gazdaságos. Ha egyszer azt akarta a törvény, hogy a kir. közjegyző egészen a hagyaték átadásáig lehetőleg bírói beavatkozás nélkül intézze a hagyatéki ügyeket, akkor természetes, hogy a hagyatéki ügyek intézésével együtt járó kezelési tennivalókat sem háríthatta a bírósági irodára.

Talán azt vethetné ellenünk valaki, hogy ez rendben is volna, de az már nem helyes, hogy a közjegyző irodája azokat a halálesetfelvételi íveket is kezelni kénytelen, amelyek következtében a hagyatéki eljárásra nem lesz szükség. Feleletünk az, hogyha egyszer a törvény azt akarta, hogy a kir. közjegyző maga állapítsa meg, milyen halálesetek folytán van helye örökösödési eljárásnak, akkor le kellett vonnia azt a következtetést is, hogy a halálesetfelvételi íveket a közjegyzőhöz kell küldeni. Ha pedig a halálesetfelvételi ívek hozzá érkeznek, hozzá kell irányítani a halálesetek havi kimutatását is. Mindezek kezelése a közjegyzőnek adott érdemi munkák természetes együttjárója.

De ne becsüljük túl azt a terhet, amit az ilyen halálesetfelvételi ívek kezelése jelent. Az olyan halálesetfelvételi ívek száma, amelyek folytán további eljárásnak nem lesz helye, lényegesen csökkeni fog a törvénynek a gyermekhalottakra vonatkozó rendelkezései folytán. — Azoknak a statisztikai adatoknak alapján, amelyeket a törvény indokolása közöl, meg lehet állapítani, hogy a halálesetfelvételi ívek legalább fele alapján örökösödési eljárás is fog indulni vagy örökösödési bizonyítvány kiadására fog sor kerülni. Azt hisszük, hogy minden hagyatéki ügyre ráadásul el lehet viselni egy halálesetfelvételi ív könyvelésével és kezelésével járó igazán csekély munkát.

De ne nézzük a kérdést egyedül, a közjegyzői kar munkaterhének a szempontjából, hanem általánosabb szempontból és készítsünk mérleget arról, hogy a régi vagy az új rendszer jár-e több kezelési munkával, elvonatkozva attól a kérdéstől, hogy ki végzi ezt a munkát.

Ha így állítjuk fel a kérdést, azt látjuk, hogy a halálesetek havi kimutatását, a halálesetfelvételi íveket, a leltárakat eddig is be kellett lajstromozni, ezentúl is kell. De ezen felül végezte eddig a közjegyző irodája az örökösödési ügyek lajstromozását is akkor, mikor a bíróság kiadta neki tárgyalás végett.

Ez mint külön munka ezután el fog maradni. Nemzetgazdasági szempontból nézve tehát úgy áll a dolog, hogy a síma ügyekben, vagyis azokban, amelyeknek a bíróság elé terjesztésére csak az eljárás végén lesz szükség — és bizonyára ilyen lesz a túlnyomó rész — egy lajstromozási munka elmarad és elmarad az akták egyszeri küldése is. Ez az a munka, amit az új törvény a nemzet munkateljesítményében meg akar takarítani. Egyenkint nem sok, de ötvenezer hagyatéki ügyben évenként mégis csak számottevő. De remélhető, hogy a munkamegtakarítással időmegtakarítás, ezzel pedig a felek részére sok utánjárás megtakarítása fog együtt járni.

A kezelési munka terén tehát több munkától fog remélhetőleg a bírósági iroda szabadulni, mint amennyi új munka a közjegyzői irodára hárul. Ez lényeges előny és bőségesen kiegyenlíti azt a hátrányt, hogy az ország *egynéhány* közjegyzői irodájában magának a közjegyzőnek, tehát a bírósági segédhivatali tisztviselőnél értékeesebb munkaerőnek kell a kezelés munkáját végeznie.

A közjegyzőre hárított egyik új munka a telekkönyvi kivonatok és kimutatások megszerzése. És itt be kell vallanunk, hogy a közjegyzői körökből sajátságos ellenmondó érvelést hallottunk. Egyrészt azt hangoztatják, hogy ez közönséges kezelési munka, másrészt meg azt mondták, hogy ennek ellátása végett jogi képzettséggel, vagy legalább is nagy telekkönyvi gyakorlati jártassággal bíró segéderőt kell majd a közjegyzőknek alkalmazniok. De ha az utóbbi igaz, akkor ez a munka mégis csak több közönséges kvalifikálatlan kezelői munkánál, érdemleges munka, ha talán nem kívánja is a legmagasabb jogászai tulajdonságokat. Egyébiránt pedig a közjegyző ezt a munkát visszaháríthatja a telekkönyvi irodára, mert hiszen, ha nem akarja maga elkészíteni, szabadságában áll a telekkönyvi kivonatokat egyszerűen megrendelni a telekkönyvi hatóságnál.

Olyan panaszt is hallottunk, hogy ez a sok kezelői munka a kir. közjegyző tekintélyét fogja csak csorbítani. Hát először is: a legtöbb irodában nem maga a közjegyző fogja ezt végezni. Ha pedig egyes kisebb irodákban magának a kir. közjegyzőnek kell vele vesződnie: gondoljunk arra, hogy a bírónak, bár van irodája, mégis van elég kezelési munkája: a tárgyalási napló

vezetése, statisztikák készítése, iratborítékokon egyes bejegyzések teljesítése stb., a jegyzőkönyvek írásáról nem is beszélve. Ügyvéd is van elég, aki nem tarthat irodai személyzetet és maga kénytelen mindenféle irodai munkát elvégezni. De véleményünk szerint nem is lehet a tekintélyre ártalmas az, ha valaki a hozzá érkező iratokat sajátkezűleg írja be a maga könyveibe.

Most pedig térjünk át arra a panaszra, hogy az új jogállapot a közjegyző tekintélyét egyébként is csorbítja. Szinte meglepő, hogy ilyen panasz merült fel azzal a törvénnyel szemben, amely szinte minden szakaszában arról tanuskodik, hogy a törvényhozás az eddigénél is nagyobb bizalommal fordul a közjegyzői kar felé. A közjegyző, aki — bár átruházott hatáskörben — maga elé idézheti a feleket, ellenőrzi a községi közegek munkáját még a biztosítási intézkedések tárgyában is, amely pedig rendes ügykörétől annyira távol áll, aki előterjesztést tesz a községi közeg megbírságolása iránt, véleményt nyilvánít a bírságoló végzés ellen beadott előterjesztés tárgyában: bizonyára nem fog eddigi tekintélyéből veszíteni, hanem abban gyarapodni fog. Még pedig annál inkább, minél nagyobb alaposággal, gondossággal és tudással és amellet minél objektívebben teljesíti ezeket a reá bízott feladatokat.

Nagyrészt a közjegyzői karon áll tehát, hogy tekintélye az új jog uralma alatt ne csorbuljon, hanem öregbedjék.

És általában nagyrészt a közjegyzői kartól függ, hogy az új rend beválják és áldásosnak bizonyuljon. Különösen fontos és nehéz feladat előtt áll a kar a törvény életbelépését követő első időkben, amikor az új feladatok még szokatlanok, amikor az átmenet természetszerű zökkenésekkel fog járni, amikor az új jogállapot nem ment át a köztudatba. Egészen bizonyos, hogy az átmeneti időkben is és még inkább azok elmúltával be fog bizonyulni, hogy a közjegyzői kar rátermett azokra a feladatokra, amelyek az új törvény szerint reá várnak. *

*Készséggel és örömmel adunk helyet az illusztris cikkíró, az örökösödési eljárással kapcsolatos kezdetek egyik legalaposabb ismerője értékes közleményének. A cikkben foglaltakkal szemben azonban álláspontunk némely indokaival a jövő számunkban fogunk foglalkozni.

KÖZLEMÉNYEK.

Magyarország magánjogi törvénykönyve. A kormányzó megválasztása nyolc éves évfordulójának ünnepi alkalmát használta fel *Pesthy* Pál igazságügyminiszter arra, hogy az országgyűlés elé terjessze Magyarország magánjogi törvénykönyvére vonatkozó törvényjavaslatot. A magyar magánjog kodifikációjára irányuló törekvések hosszú multra nyulnak vissza. E téren a legrégebb és legkomolyabb jogtörténeti jelentőségű munka a törvényerőre nem emelkedett *Werbóczy* Hármaskönyve, amelynek megalkotásától kezdve a magánjog kodifikációjára vonatkozó törekvések állandóan napirenden voltak. Az alkotmányosság helyreállítása után *Horváth Boldizsár* igazságügyminiszter már 1869-ben megindította az erre vonatkozó előmunkálatokat. Többrendbeli kísérletezés után komoly stádiumba az ügy csak az 1895 október 16-án kelt legfelsőbb elhatározás alapján *Erdély Sándor* igazságügyminiszter által szervezett „a magyar általános polgári törvénykönyv tervezetét előkészítő bizottság” által jutott, amely bizottság a tervezet első szövegét 1900-ban *Plósz Sándor* igazságügyminisztersége alatt tette közzé. Az erre vonatkozó kritikai anyag feldolgozásával és felhasználásával csak hosszú évek múlva 1913-ban készült el a második szöveg. A háború és a forradalmi mozgalmak a bizottság működését is megakadályozták, úgyhogy csak 1920. évben folytatták a kodifikációs tevékenységet. 1923. évben készült el a tervezet harmadik szövege, amely még a változott viszonyok és a jogfejlődésre tekintettel újabb átdolgozást nyert, míg végre a tervezet negyedik szövege törvényjavaslat formájában immár az országgyűlés elé került. Nem áztatjuk magunkat azzal a hiú reménnyel, hogy a törvénybeiktatás most már csak rövid idő kérdése, azonban e tekintetben a javaslat beterjesztését igen komoly lépésnek kell minősítenünk. A legkiválóbb magyar jogászok többévtizedes, nagyértékű munkásságának eredménye a törvényjavaslat. Olyan sokan fejtettek ki ennek megalkotásában elismerésreméltó tevékenységet, hogy az összes nevek felsorolását és munkásságuk külön méltatását szűk terünk ezúttal nem engedi. Egy kivételt azonban mégis tennünk kell, amikor megemlékezünk *Szászy Béla* igazságügy-

miniszteri államtitkár ezirányú nagyfokú, kiemelkedő és kiváló jogászai értékű tevékenységéről. Az ő munkássága már a második tervezetben is megnyilvánult, amelynek személyjogi részét ő szerkesztette, a harmadik és negyedik tervezetek szövegezési pedig egyenesen az ő felügyelete és irányítása mellett történtek.

Nem hallgathatjuk el ehelyütt, hogy van egy momentum, ami a javaslat beterjesztésének aktualitása ellen szól. Ez a momentum pedig a területi integritás nagy kérdésével kapcsolatos. Eddig ugyanis a magyar magánjogi szabályok voltak a megszállott területeken is érvényben. A külön magyar magánjog egy újabb válaszfal lesz a csonka ország területén és a megszállott területeken élő magyarság között. A kapcsolat erősítése pedig valóban mindenek felett álló nemzeti feladat volna.

Itt említjük még meg, hogy a törvényjavaslatot az ügyvédi körben sorozatos előadásokon ismertetik. Ezen előadások egyikét dr. *Hollitscher* Szigfrid budapesti közjegyző, érdemes kartársunk fogja tartani.

A nagyfontosságú javaslat részleteivel különben e lap hasábjain még több alkalommal is foglalkozni fogunk.

Az Országos Egyesület közgyűlése. A Magyarországi Kir. Közjegyzők Országos Egyesülete évi rendes közgyűlését március hó 25. napján d. e. 10 órakor tartotta meg a budapesti kir. törvényszék egyik elsőemeleti tanácstermében. A közgyűlés iránt a közjegyzők részéről nagy érdeklődés nyilvánult meg s különösen nagyszámban jelentek meg vidéki és a vidéki kamarákhoz tartozó kir. közjegyzők. Résztvettek többek között a közgyűlésen dr. *Madarász* István a pécsi kir. közjegyzői kamara elnöke, felsőházi tag, dr. *Janits* Imre a budapesti és dr. *Jedlicska* Béla a szegedi kir. közjegyzői kamarák elnökei.

A közgyűlés napirendjét dr. *Rónay* Károly egyesületi elnök megnyitóbeszéde vezette be. A megnyitóbeszéd nagy vonásokban vázolta az elmúlt évnek a magyar közjegyzői kart érintő eseményeit. Ezek között megemlékezett arról, hogy a közóhaj a Hivatalos Közlöny-t az elmúlt évben hosszú szünetelés után életre keltette, örömmel referált a szépsikerű debreceni vándorgyűlésről s végül az örökösödési eljárás novellájának most megjelent végrehajtási utasítása kapcsán méltatta az annak előkészítésében nagyértékű tevékenységet kifejtett dr. *Madarász*

István, dr. *Körössy* Bertalan, dr. *Hollitscher* Szigfrid és dr. *Lipcsey* Péter érdemeit.

A nagy tetszéssel fogadott elnöki megnyitó után dr. *Süsmeghy* László titkár terjesztette elő az egyesület évi működéséről szóló tartalmas titkári jelentést, amely az egyesületi sokoldalú közérdekű tevékenység ismertetésével kétségtelen tanubizonyosságot tett arról, hogy az egyesület céljának megfelelően eredményesen szolgálja a magyar közjegyzői kar egyetemes érdekeit. A jelentéshez dr. *Lipcsey* Péter szólott hozzá, megemlékezvén arról az előterjesztésről, amelyet a főpapi hagyatékok közjegyzői leltározása kérdésében az igazságügyi kormányhoz intéztek.

A titkári jelentés egyhangú elfogadása után elhatározta a közgyűlés, hogy az idei vándorgyűlést a pünkösdi ünnepekkor május 27—29-én Pécsen fogják megtartani.

A napirend szerint ezután a közgyűlés az indítványok tárgyalására tért át. Ezek között elsőnek dr. *Szemerjay-Petrán* Tibor szóval indokolta meg az állami és községi vonatkozású közjegyzői megbízások egyenlő megosztása tárgyában előterjesztett indítványát, amely e lap hasábjain egész terjedelmében megjelent. Dr. *Barcs* Ernő és dr. *Lipcsey* Péter felszólalásai után elhatározta a közgyűlés, hogy az indítványt megfelelő előkészítés végett a központi választmánynak adja ki. Dr. *Süsmeghy* László részletesen megokolt indítványát olvasta fel ezután, amelynek tárgya az volt, hogy az egyesület írjon fel az igazságügyi kormányhoz a közjegyzői kinevezéseknél legújabbban tapasztalt azon rendszer ellen, amely szerint a megüresedett állások az érdemes helyettesi kar mellőzésével a kar kebelén kívül álló egyénekkel töltetnek be. Az indítványt a közgyűlés dr. *Cseh* Jenő közjegyzőhelyettes felszólalása után egyhangúlag elfogadta. Dr. *Fésüs* György három indítványt terjesztett elő, amelyek a közjegyzői rendtartás reformkérdéseit s a díjrendelet részleges módosítását tárgyalták. Az indítvány felett megindult vita után, amelyben dr. *Madarász* István, dr. *Rusa* Ernő és dr. *Szentiványi* Géza vettek részt, a közgyűlés azt a határozatot hozta, hogy az egyesület a közjegyzői rendtartás általános reformjával foglalkozni fog, erre vonatkozólag tervezetet készít s azt a kamaráknak és a kamaraközi értekezletnek meg fogja küldeni.

A pénztáros akadályoztatása miatt dr. *Rónay* Károly elnök olvasta ezután fel a pénztári jelentést, majd bejelentette, hogy a Társadalmi Egyesületek Szövetsége által megindított akció a nyugdíjalapnak mintegy 550 P részesedési összeget eredményezett. Bejelentette továbbá, hogy az igazságügyminisztériumtól megkeresés érkezett az egyesülethez abban a tárgyban, hogy milyen gépírópapír és szalag használata volna szükséges abból a célból, hogy a gépen írt közjegyzői hiteles kiadványok, vagy más iratok az utólagos javítás, illetve meghamisítás veszélye ellen megóvassanak. Dr. *Szécsi* Ferenc egyesületi alelnök ebben a kérdésben a külföldi adatok részletes ismertetésével szakszerű véleményt terjesztett elő, amelynek konklúziója különben az volt, hogy a megkeresés tulajdonképpen vegytechnikai szakkérdés s így ebben a kérdésben a szakkörök hivatottak véleményt nyilvánítani. Közjegyzői szempontból ezzel kapcsolatosan az a kérdés bír fontossággal, hogy a közjegyzői ügykezelés tekintetében az írógép használata minél szélesebb körben váljék lehetővé, illetve nem kifogásolhatóvá. A megkeresés elintézése tekintetében a közgyűlés dr. *Jedlicska* Béla és dr. *Hollitscher* Szigfrid felszólalásai után a dr. *Szécsi* Ferenc álláspontját tette magáévá.

A napirend letárgyalása után dr. *Madarász* István ismertette azokat a nagy gyakorlati jelentőségű kérdéseket, amelyek a közjegyzői kart az örökösödési eljárás novellája s annak végrehajtási utasításaival kapcsolatosan a könyvek vezetése és az ügykezelés tekintetében érdeklik s amelyekre vonatkozólag az igazságügyminisztérium illetékes ügyosztályával elvi megállapodásokat sikerült létesíteni. Ismertette továbbá a díjrendelet kiegészítése tárgyában kibocsátandó rendelet előmunkálatait s a megállapítandó új díjtételek egyes részleteit. A tanulságos ismertetést a közgyűlés tagjai nagy érdeklődéssel hallgatták. A mintegy három óra hosszatt tartott közgyűlést dr. *Rónay* Károly elnök záró szavai rekesztették be. A közgyűlés jegyzőkönyvét dr. *Velsz* Elemér kir. közjegyzőhelyettes vezette.

A budapesti kamara közgyűlése. Március hó 25-ike mozgalmas napja volt a közjegyzői karnak. Az Országos Egyesület közgyűlésén kívül és azt közvetlen követően tartotta meg ugyanis a budapesti kir. közjegyzői kamara is rendes évi köz-

gyűlését. A közgyűlést dr. *Janits* Imre kamarai elnök, a jegyzőkönyvet dr. *Joannovics* Jenő vezette.

A tárgysorozat első pontjaként dr. *Janits* Imre tartott tartalmas megnyitóbeszédet, amelynek bevezető részében hódolatteljes szavakkal emlékezett meg a kormányzó megválasztásának nyolcadik évfordulójáról s egyben indítványozta, hogy az államfőt a kamara ez alkalomból tiszteletteljes feliratban üdvözlje. A megnyitóbeszéd e részét a közgyűlés tagjai állva hallgatták végig s a kapcsolatos elnöki indítványhoz egyhangú lelkesedéssel járultak hozzá. A megnyitóbeszédben parentálta el ezután az elnök a kar két érdemes elhunyt tagját dr. *Kiss* Aladár és dr. *Stern* József volt budapesti kir. közjegyzőket, majd az örökösödési eljárás novellájával kapcsolatosan megemlékezett a kamaraközi értekezletek állandósításáról, amelyek hivatva vannak a különböző kamarák esetleg eltérő álláspontjai között az egység megteremtésére s így a kar egyetemes érdekeinek megfelelő súllyal való képviselésére, ami a végrehajtási utasítás előkészítő munkálatai rendjén máris eredményesen érvényesült. Elismeréssel honorálta a Polgári Törvénykönyvre vonatkozó javaslat beterjesztését, a közjegyzői nyugdíj megvalósítása tekintetében az igazságügyi kormány részéről tapasztalt megértő és jóindulatú előkészítő tevékenységet. A legutóbbi közjegyzői kinevezésekkel kapcsolatosan sérelmezte a helyettesek mellőzését, kifogásolta az új állások szaporítását, bejelentvén, hogy e kérdésben s az ideiglenes minősítéssel szervezett új állások beszüntetése érdekében a kamara részéről küldöttség fogja felkeresni az igazságügyminiszter urat. Végül a hála és elismerés hangján emlékezett meg arról az örömdetes tényről, hogy a súlyos viszonyok közé került magyarság olyan lelkes önzetlen és nagy befolyású támogatóra talált aminő lord Rothermere s bejelentette, hogy a lordhoz a kamara részéről üdvözlő átiratot intézett. A nagyértékű és nívós megnyitóbeszédet a közgyűlés tagjai lelkes éljenzéssel honorálták.

Dr. *Lipcsey* Péter titkár terjesztette ezután elő a kamara évi jelentését, amelynek bevezetésében az ügyforgalmi statisztikával foglalkozván megállapította, hogy e téren jelentős visszaesés mutatkozik. Az 1926. évben a kamara területén az össz-ügyforgalmi szám volt 145.432, míg 1927. évben már csak

134.535. Egy közjegyzőre esett 1926. évben 1273, 1927. évben pedig 1116, vagyis az ügyforgalom átlagosan és közjegyzőkként 157 számmal csökkent. Ez a körülmény az állásszaporításokat semmiképpen sem indokolja, viszont azonban mindenképpen indokolt a kamara határozott állásfoglalása az új állások rendszeresítésével szemben. A kamarához az elmúlt évben 1107 beadvány érkezett, amely mind elintézését nyert. Panasz 16 érkezett, amelyből 14-et elutasítottak s csupán 2 esetben tették át a panaszt a fegyelmi bírósághoz. Foglalkozott még a titkári jelentés az illetékkódex reformtervezetével, a jegyzői magánmunkálatokkal, a közjegyzői nyugdíjüggyel, a birtokreform részleges megszüntetésével kapcsolatosan a kisebb területű ingatlanok szabad forgalmának helyreállításával, az örökösödési eljárás novellájával és a végrehajtási rendelettel, az angolországi propagandabizottság megalakításával s ennek a közjegyzők részéről való támogatásával s végül a magánjogi törvénykönyvre vonatkozó javaslat benyújtásával megemlékezvén arról, hogy ennek előmunkálataiban a kamara részéről dr. Körössy Bertalan is résztvett, aki a végrendeletekre vonatkozó részhez írt értékes tanulmányt.

A titkári jelentést a közgyűlés egyhangúlag elfogadta s ezután a számvizsgálóbizottság jelentését dr. Petro Béla terjesztette elő, majd a közgyűlés a választásokat ejtette meg. Ennek eredményét dr. Hedry Aladár szavazatszedő küldöttségi elnök enuniciálta s e szerint a majdnem egyhangúlag megválasztott tisztikar és választmány a következő: elnök: dr. Janits Imre, elnökhelyettes: dr. Hollitscher Szigfrid, titkár: dr. Lipcsey Péter, választmányi rendes tagok: dr. Benkő Lajos, dr. Fodor Antal, dr. Hedry Aladár, dr. Joannovics Jenő, dr. Körössy Bertalan, dr. Lehotzky Antal, póttagok: dr. Kralik Árpád és dr. Horváth Kálmán. A választás eredménye szerint a közgyűlés a régi tisztikart és választmányt tisztelte meg változatlanul bizalmával. Dr. Fésüs György indítványára a közgyűlés még jegyzőkönyvi köszönetet szavazott a 11000/1928. I. M. számú végrehajtási utasítás előkészítése kérdésében dr. Madarász István, dr. Körössy Bertalan, dr. Hollitscher Szigfrid és dr. Lipcsey Péter értékes és eredményes munkásságáért, majd a tárgysorozat kimerülvén, az elnök a közgyűlést berekesztette.

Itt említjük még meg, hogy a közgyűlést megelőző szombat

este az Országos Kaszinó földszinti külön termében társasvacsora volt, amelyen az Országos Egyesület közgyűlésére tekintettel részt vettek nagy számban a vidéki és más kamarák területén működő közjegyzők is. A társasvacsorán barátságos eszmecsere keretében dr. Madarász István felsőházi tag, a pécsi kamara elnöke ismertette az örökösödési eljárás novellájára vonatkozó végrehajtási utasítás gyakorlati vonatkozású kérdéseit és a kapcsolatos díjkérdéseket. A társasvacsorán melegen és lelkesen ünnepelték dr. Madarász Istvánt, a kari érdekek fáradhatatlan és munkás előharcosát, valamint agilis munkatársait dr. Körössy Bertalan, dr. Hollitscher Szigfrid és dr. Lipcsey Péter kartársakat.

Új közjegyzői állások. (?) Újabb hírek szállonganak új közjegyzői állások rendszeresítéséről. Állítólag több vidéki állásról s a megüresedett budapesti III. kerületi állás kettéosztásáról, vagyis itt is egy újabb állás szervezéséről volna szó. E híreszteléseknek — sajnos — értesülésünk szerint komoly, hivatalos alapja is van. Hogy azonban új közjegyzői állások rendszeresítésének ez idő szerint tényleges komoly alapja és indokoltsága nem lehet, az vitán felül áll. Új rendszeresítések csakis azzal a — ha nem is célzattal — de kétségtelen következménnyel történhetnek, hogy a közjegyzői állások existenciális s ezzel együtt etikai bázisai meg fognak inogni. Az igazságügyi kormányzat részéről már több ízben hangoztatták azt a hivatalos álláspontot, hogy hatáskör kiterjesztése nélkül új állások nem fognak rendszeresíttetni. Ezt az álláspontot, az utolsó években ideigleneseknek minősített rendszeresítésekkel a menekült közjegyzők elhelyezhetése érdekében, indokoltnak találta az igazságügyi kormányzat figyelmen kívül hagyni. A szervezések ideiglenessége beigazolást is nyert az által, hogy az ujonnan rendszeresített állások egy részét már be is szüntették. Állítólag az örökösödési eljárás reformjának életbeléptetésével kapcsolatban merült volna fel az új állások rendszeresítésének gondolata. Sajnos azonban itt hatáskör kiterjesztésről s legkevésbé jövedelemtöbblettel járó hatáskör kiterjesztésről nem lehet szó, csupán jelentős munkatöbbletnek ellenérték nélkül való vállalásáról. Ez azonban aligha volna elfogadható indoka az állások szaporításának. Mivel nem imputálhatjuk az igazságügyi kor-

mányzatnak azt az intenciót, hogy a különben is súlyos viszonyok között, nagy nehézségekkel küzdő közjegyzői kar további meggyengítése volna a célja, minden okunk megvan annak feltételezésére, hogy az új állások rendszeresítésére vonatkozó terveket komoly revízió alá veszi s az objektív revízió kétségtelen eredményeként azokat el fogja ejteni.

Egy járásbírósg területén működő több közjegyző hagyatéki működési körének megállapítása. Az igazságügyminiszter az 1927. IV. t.-c. 1. §-a alapján 15500/1928. I. M. szám alatt rendeletet adott ki az ugyanegy járásbírósg területén működő több közjegyző örökösödési ügyekben való működési körének megállapítása tárgyában. E rendelet szerint a Budapest területén működő közjegyzők működési köre területi beosztás útján állapított meg. E területi beosztásnak alapját képezte az a megállapodás, amelyet az érdekelt közjegyzők a kamarai biztosokkal közösen létesítettek, illetve ott, ahol e tekintetben megállapodást létrehozni nem sikerült, a kamara ezirányú véleményes előterjesztése, amelytől a rendelet csak annyiban tért el, amennyiben az I. kerületben működő közjegyzők a pestvidéki járásbírósg területéhez tartozó községekre vonatkozólag működési kört nem kaptak s ezeket a községeket a III. kerületben működő közjegyző működési körébe beutalt egy község kivételével, a II. kerületben működő közjegyzők között osztotta szét. A vidéki járásbírósgai székhelyeken működő több közjegyző között a rendelet a hagyatékok tekintetében időrendi megosztást állapított meg, amelynek alapján a működési kör havonként váltakozva a járásbírósg egész területére kiterjed. A rendelet 6. §-a a kapcsolatos hagyatéki ügyek átengedése tekintetében rendelkezik azzal, hogy e kérdésben vita esetében a járásbírósg jogorvoslat kizárásával határoz. Hasonlóan határoz a járásbírósg a 8. §. szerint abban az általános kérdésben is, hogy valamely hagyatéki ügy melyik közjegyző működési körébe tartozik. A 7. §. azt a kérdést szabályozza, hogyha az illetékes közjegyző egy hagyatéki ügyben törvényes akadály miatt nem járhat el, az illető hagyatéki ügyre melyik közjegyző legyen illetékes. Végül a 9. §. elrendeli, hogy a közjegyzők működési körének beosztása az illető járás-

bíróságok hirdetőtábláján állandóan kifüggesztve tartandó s megküldendő az illetékes közigazgatási hatóságoknak is. Ez a rendelet is ezévi április 1-én lép életbe.

Az örökösödési eljárás novellájával szükségessé vált könyvek és nyomtatványok. Az 1927. évi IV. t.-c. és az ennek életbeléptetése tárgyában kiadott 11000/1928. I. M. számú végrehajtási utasítás új könyvek vezetését és új nyomtatványok használatát teszi szükségessé a kir. közjegyzők számára. A könyvmintákat maga a rendelet állapítja meg, (lajstromkönyv, végrendeleti napló és letéti napló, úgyszintén a fél-évenként betérjeszteni kötelezett kimutatás mintáját is. A könyvekhez — bár kötelezően előírva nincs — célszerűségi szempontokból mutatókönyv feltétlenül szükséges. Az új eljárások és ügykezelés rendjén szükségessé váló mintegy 114 db nyomtatványmintát dr. *Kovaliczky* Elek sátoraljaújhelyi kir. közjegyző nagy gonddal és praktikusán állította össze. Úgy a könyvek, mint a nyomtatványok megrendelhetők Dona Döme és Társa papírkereskedésében, Budapest, IV., Régi posta ucca 6. szám alatt.

A közjegyzői kar képviselete az amerikai zarándok útban. A newyorki Kossuth szobor leleplezése alkalmával Amerikába rendezett zarándokúton a magyar közjegyzői kar is megfelelő képviseletben részesült, amennyiben a zarándokcsoport tagjai között helyet foglalt egyik kartársunk dr. *Cholnoky* Imre budapesti kir. közjegyző is.

A kir. közjegyzőhelyettesek értekezlete. Március 24-én délután, a kir. közjegyzőhelyettesek dr. Hedry Aladár kir. közjegyző irodájában értekezletet tartottak, amelyen dr. Velsz Elemér egyesületi elnök előadásában az aktuális kérdéseket vitatták meg.

Magyar-német műszótár közjegyzők részére. Dr. Kiss Dezső budapesti kir. közjegyzőhelyettes, a gyakorlati élet céljaira hasznos s könnyen áttekinthető formában, könyv alakban állította össze a közjegyzői irodákban leggyakrabban előforduló — különösen hitelesítési záradék — német fordítási minta-

kat. A praktikus mű megrendelhető a szerzőnél (VI., Vilmos császár út 19.) és ára 6 pengő.

Rendelet. 700/1928. M. E. Március 15-ének nemzeti ünnepé nyilvánításáról szóló 1927:XXXI. t.-c. végrehajtása.

4961/1927. B. M. eln. A hatósági, vagyoni (szegénységi) és erkölcsi bizonyítványok kiadásának szabályozása.

8000/1928. I. M. Az ártereknek a telekkönyvi letétekben való feltüntetése.

12000/1928. V. K. M. Főiskolai Tanulmányi és Pályaválasztási Tájékoztató Intézet felállítása Szeged székhellyel.

12244/1928. I. M. Az 1928. március 1-én kiadott amnesztia rendelet végrehajtása.

11000/1928. I. M. Az 1927. évi IX. t.-c. végrehajtása és a 43194/1895. I. M. rendelet módosítása és kiegészítése.

1250/1928. M. E. A csődönkívüli kényszeregyezségi eljárásról szóló 1410/1926. M. E. rendelet módosítása.

1060/1928. Ö. M. Köztisztviselők, nyugdíjasok és özvegyek lakbérének megállapítása.

15500/1928. I. M. Ugyanegy járásbirósági területen működő több kir. közjegyzőt az örökösödési ügyekben megillető működési kör megállapítása.

JUDICATURA.

247. Ági vagyon megtérítése. Örökhagyó anyja a hagyatéki ingatlan egy részét ági vagyon címén azon az alapon igényli, hogy ezt az ingatlant ő ruházta át az örökhagyóra s hogy ez az átruházás részben ajándéknak minősítendő. Követeli, hogy az ingatlan megfelelő arányban neki természetben adassék ki. Alperes azt vitatja, hogy ő csak készpénz fizetésre kötelezhető s hogy ennek összege nem az ingatlan hányad mai értéke, hanem az átruházáskori ajándék érték megfelelő átértékelése szerint állapítandó meg. A Kuria álláspontja szerint az örökhagyóra átruházott ingatlanok a hagyatékban megvannak, azokra alperesnek van öröklési jogigénye s azokból az ági értéknek megfelelő rész felperesnek azért nem adható ki, mert az ingatlanok átruházására vonatkozó szerző-

dés csak kisebb részben ajándékozás s nagyobb részben visszterhes ügylet. Ilyen körülmények között a felperes az örökhagyó ingatlan hagyatékában fekvő ági értékre vonatkozó öröklési igényére nézve csak úgy nyer kielégítést, ha az ingatlanokból megkapja annak a hányadnak jelenlegi értékét, amely hányad megfelel az átruházáskor 12.613 K értéknek, ami az átruházás időpontjában ugyanannyi aranykorona volt. (K. I. 3518 1927.)

248. Házasság felbontására vonatkozó megegyezés hatálya. A különélő házastársak válás esetére közjegyzői okiratban rendezték vagyoni viszonyaikat s a válásra vonatkozóan is megegyeztek. A Kuria a válási megegyezésre vonatkozólag ezúttal is kifejezésre juttatta azt az álláspontját, mely szerint a házasság felbontására vonatkozó megállapodás a házastársak szabad akaratelhatározása alól a házasság erkölcsi és jogi tartalmánál fogva el lévén vonva, a házastársak erre irányuló megállapodása a jó erkölcsökbe ütközik, amely a házassági különélést mindkét házastársra nézve jogos indok nélkülivé teszi s egyben a házastársak bármelyikére eddig fennforgott jogos indokot is megszünteti. (Kuria, III. 3289. 1927.)

249. Közös, kölcsönös, viszonos végrendelet egyoldalú megváltoztatása. A közös, kölcsönös és viszonos végrendelet az állandó birói gyakorlat értelmében nem korlátozza a végrendeletkező egyikét sem abban, hogy saját vagyona felett a kijátszás esetét kivéve élők között visszterhes szerződéssel szabadon rendelkezék. De ha a közös végrendeletkező a végrendeleti örökösöket az elidegenítési szerződéssel kijátszani célozta és az elidegenítő félnek erről a kijátszási szándékáról a szerző tudott, akkor ez a jogügylet a szerzővel szemben hatálytalan. Örökhagyó az által, hogy a később alkotott végrendeletével visszavonta a férjével alkotott közös végrendeletét, kifejezésre juttatta azt az akaratát, hogy a közös végrendeletnek a felperes javára tett intézkedését a felperesnek durva hálátlansága okából hatálytalannak kívánja tekinteni, aminek kölcsönös végrendelettel szemben is helye van. (K. I. 8189/1926.)

250. Örökjogi igény elévülése. Állandó birói gyakorlat értelmében az öröklési jog, épp úgy, mint minden más vagyoni jogi igény elévülésnek van alávetve. A felpereseknek ezzel szemben a Hármaskönyvre alapított kifogását figyelembe venni nem lehetett, mert a felhívott törvényhelynek a családi vagyonra vonatkozó az a rendelkezése, hogy osztályos atyafiak között az öröklési jog tekin-

tetésben elévülésnek helye nincs, az ösiség eltörlésével hatályát veszítette. A felpereseknek az a panasza, hogy a felebbezési bíróság a felperesek kiskorúsági éveit az elévülési határidőbe jogszabálysértéssel számította be, nem helytálló, mert jogszabályaink értelmében az elévülés a kiskorú ellen is megkezdődik és tovább folytathat akkor, ha a kiskorúnak törvényes képviselője volt, már pedig felperesek ennek az ellenkezőjét nem is vitatták. (K. I. 4321/1926.)

251. Végrendeleti záradék. I. Örökhagyó a végrendeletét a záradék tanúsítása szerint keze reszketése miatt nem írhatta alá, hanem azt kézjegyével látta el. Annak a kérdésnek elbírálásánál tehát, hogy a kérdéses végrendelet érvényes-e, az 1876 : XVI. t. c. 6. §-ának a rendelkezései az irányadók. Minthogy a tanúknak a záradékba foglalt igazolása kiterjed a végrendelet szövegére is és azzal együttes elbírálás alá esik, a felebbezési bíróság jogszabálysértés nélkül állapította meg, hogy a végrendeletnek az örökhagyó előtt történt érthető felolvasása, helybenhagyása s kézjegyével való ellátása a tanúk együttes jelenlétében történt s hogy mindez magán az okiraton is igazolva van. A végrendeletnek a tanúk együttes jelenlétében történt érthető felolvasása magán az okiraton igazolva lévén, ezzel igazolva van az is, hogy a tanúk a végrendelet tartalmát ismerték és mivel úgy a végrendeletből, mint a záradékból kifejezetten kitűnik, hogy az örökhagyó névaláírója az egyik végrendeleti tanú volt, alaptalan az alperesnek az a felülvizsgálati panasza, hogy a felebbezési bíróság annak ellenére, hogy a végrendeletből nem tűnik ki, hogy a tanúk annak tartalmát ismerték és hogy a záradék nem igazolja azt, hogy az örökhagyó nevét keze reszketése miatt melyik végrendeleti tanu írta alá, a végrendeletet jogszabálysértéssel mondta ki érvényesnek. (K. I. 8186/1927.)

II. Igaz ugyan, hogy sem a végrendelet szövegében sem a záradékban nem foglaltatik tanúsítás arra, hogy a végrendelet tartalmát az írni és olvasni tudó tanúk egyike (Melyike) olvasta fel. Ez a hiány azonban nem lényeges kellékhány, mert elég az, hogy a végrendeleti tanúk a végrendeletnek előttük és az örökhagyó előtt történt felolvasását igazolják, külön annak az igazolása azonban, hogy a végrendeletet a tanúk egyike, vagy melyike (név szerint megjelölve) olvasta fel nem lényeges, hogy pedig a felolvasást nem a tanúk valamelyike, hanem más egyén eszközölte, ezt az alperes nem is állította. (K. I. 8186/1927.)

17. Négy és fél évi irodavezető helyettesi gyakorlattal — melyből 2 évet Győrött töltött el — június 1-re **állást keres** : Dr. Seskeőy József Kalocsa, Szent István-u. 71.

18. Róm. kath. nős, kir. közjegyzőhelyettes 8 évi gyakorlattal és német nyelvjogositvánnyal **helyettesi** állást keres.

19. Gyakorlott, fiatal, keresztény közjegyzőhelyettes lehetőleg erdős-dombos vidéken, vagy nagyobb városban május vagy június havi belépéssel **helyettesi** állást keres. Debreczeny Dézső dr. Kisvárdá.

20. Gyakorlott közjegyzőhelyettes, aki a kiskunfélegyházai második közjegyzői állásban közel másfél évig hivatalból kirendelve működött, — ezen állás megszüntetése folytán további **helyettesi** alkalmaztatást keres. Rámer Elek dr. Kiskunfélegyháza.

21. 40 éves kir. közjegyzőhelyettes azonnali belépésre **helyettesi** alkalmaztatást keres. Benyovszky János dr. Budapest, IV. ker., Vörösmarthy-tér 2. (III. em. 29.)

22. Doctor iuris 2 évi ügyvédjelölti gyakorlattal Budapesten vagy nagyobb vidéki városban **közjegyzőjelölti** alkalmaztatást keres.

23. Volt telekkönyvvezető s önálló betétszerkesztő, 38 éves. családos, róm. kath., ki 14 évi telekkönyvi praxissal — s a közjegyzői irodai teendőkben és hagyatéki ügyek előkészítésében teljes jártassággal bír, **közjegyző-segédi** állást keres.

24. Idősebb, 18 évi gyakorlattal bíró s 15 évig egy helyben működött kitűnő bizonyítványokkal rendelkező vidéki **közjegyző-segéd** aki úgy a telekkönyvi, mint a hagyatéki ügyek minden ágában teljes jártassággal bíró önálló munkaerő, megfelelő állandó alkalmaztatást keres.

25. Több évi közjegyzői gyakorlattal bíró, előkelő társadalmi állású **közjegyző-segéd** Budapesten vagy környékén kitűnő ajánlással állást keres.

26. Dr. Szabó István békési kir. közjegyző keres gyakorlott **közjegyzői segédet**. Nőtlen és gépirásban jártas előnyben részesül.

27. Vidéki kir. közjegyző gyakorlott **közjegyző-segédet** keres. *Ezenkívül is számos állást kereső helyettes, jelölt, segéd, irnok és gépirókisasszony nyilvántartásban.*

Felkérjük az alkalmazottat és alkalmaztatást keresőket, hogy amennyiben közvetítésünk sikerrel jár, szíveskedjenek az eredményt velünk közölni, nehogy régen betöltött állások és elhelyezkedett állástkeresők nyilvántartása felesleges munkával járjon s levelezést okozzon.